

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2018

Jitka Marková

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální pedagogiky

Volný čas žen na rodičovské dovolené

Bakalářská práce

Autorka: Jitka Marková
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii
Vedoucí práce: PaedDr. Monika Žumárová, Ph.D.
Oponent práce: Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor:	Jitka Marková
Studium:	P15K0112
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika se zaměřením na etopedii
Název bakalářské práce:	Volný čas žen na rodičovské dovolené
Název bakalářské práce AJ:	Leisure time of women on parental leave

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se zabývá tématem volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnov nad Kněžnou. Teoretická část práce charakterizuje volný čas, jeho funkce, volnočasové aktivity, včetně specifík trávení volného času žen. Dále vymezuje pojem rodičovská dovolená. Empirická část práce obsahuje kvantitativní výzkum realizovaný prostřednictvím dotazníkového šetření mezi ženami na rodičovské dovolené s dětmi ve věku 1-3 roky. Výzkumné šetření je zaměřeno na množství a způsoby trávení volného času.

NĚMEC, Jiří. Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium. Brno: Paido, 2002. 119 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-7315-012-3. PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času. 2. vyd. Praha: Portál, 2001. 229 s. ISBN 80-7178-569-5.

Garantující pracoviště:	Katedra sociální pedagogiky, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	PaedDr. Monika Žumárová, Ph.D.
Oponent:	Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	6.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Rychnově nad Kněžnou dne 27. 3. 2018

.....
Podpis autora

Poděkování

Dovoluji si vyjádřit své poděkování PaedDr. Monice Žumárové, Ph.D. za odborné vedení, připomínky, cenné rady a doporučení, které mé práci věnovala.

Dále bych chtěla poděkovat svým nejbližším za trpělivost, podporu a možnost studovat na univerzitě a za poskytnutí prostoru k učení i psaní bakalářské práce.

Anotace

MARKOVÁ, Jitka. *Volný čas žen na rodičovské dovolené*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 76 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá tématem volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnov nad Kněžnou. Teoretická část práce charakterizuje volný čas, jeho funkce, volnočasové aktivity, včetně specifík trávení volného času žen. Dále vymezuje pojem rodičovská dovolená. Empirická část práce obsahuje kvantitativní výzkum realizovaný prostřednictvím dotazníkového šetření mezi ženami na rodičovské dovolené s dětmi ve věku 1-3 roky. Výzkumné šetření je zaměřeno na množství a způsoby trávení volného času.

Klíčová slova: Volný čas, žena, rodičovská dovolená.

Annotation

MARKOVÁ, Jitka. *The leisure time of women on parental leave*. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2018. 76 pp. Bachelor Degree Thesis.

This bachelor's work deals with a theme of women's leisure time on parental leave in Rychnov nad Kněžnou region. The theoretical part describes a leisure time, its functions, leisure time activities, including specifics of women's leisure time. Then delimit term parental leave. The empirical part of the work consists in a survey implemented through a questionnaire with women at parental leave heaving children at the age from 1 to 3. The research is focused to a quantity and spending manners of leisure time.

Keywords: Leisure time, woman, parental leave.

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: 27. 3 2018

Podpis studenta:.....

OBSAH:

ÚVOD.....	9
1 VÝZNAM POJMU „VOLNÝ ČAS“.....	11
1.1 Je volný čas potřebný a důležitý?	12
1.2 Volný čas a společnost	13
1.3 Hodnotová orientace a funkce volného času	15
1.4 Životní determinanty ovlivňující trávení volného času.....	18
2 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ.....	21
2.1 Co říká zákon o rodičovské dovolené	21
2.2 Rodičovský příspěvek	22
3 ŽENA-MATKA POHLEDEM VOLNÉHO ČASU	24
3.1 Aktivní ženy.....	24
3.2 Najít si čas sama pro sebe.....	26
3.3 Sladění práce a mateřství.....	27
4 ZÁKLADNÍ INFORMACE O RYCHNOVSKU.....	29
5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ.....	31
5.1 Stanovení výzkumného cíle, formulace otázek, úkolů a hypotéz.....	31
5.2 Výzkumná metoda	34
5.3 Výzkumný soubor	35
5.4 Interpretace výsledků	41
5.4.1 Množství volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko	41
5.4.2 Náplň volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko	46
ZÁVĚR	56
Seznam citovaných pramenů.....	59
Další použité zdroje	62
Seznam použitých zkratk	63
Seznam tabulek a grafů.....	64
PŘÍLOHY	65

ÚVOD

Velkou celoživotní oporou v náročných situacích (např. mateřská dovolená, odchod dospělých dětí z rodiny, odchod do důchodu, ztráta zaměstnání, ztráta životního partnera, nemoc apod.) mohou být pro člověka kvalitní osobní záliby. Někdy dokáží doslova zachránit v životních neštěstích a ztrátách. (Pávková a kol., 2001, s. 30) Volný čas nám umožňuje relaxovat, regenerovat, realizovat se a díky němu můžeme být sami sebou.

Především v období mateřství není lehké zvládnout všechny své povinnosti, péči o děti, o domácnost a ještě si k tomu najít čas pro sebe. Příchod malého dítěte do rodiny zcela změní dosud zaběhnutý rytmus. Rodiče jsou nuceni přizpůsobovat své veškeré aktivity dítěti. Může dojít k celkovému omezení dřívějších kontaktů s kolegy ze zaměstnání či kontaktů s přáteli a objeví se omezené možnosti seberealizace. Často dochází ke ztrátě koníčků, které jsou nahrazeny starostmi o domácnost a o dítě. S malým dítětem zůstávají na rodičovské dovolené zejména matky a většinu svého času věnují domácnosti a dítěti. Dnešní maminky se svým dětem hodně věnují a často se snaží aktivně společně trávit čas, bohužel jim nezbývá čas jen pro ně samotné.

O volném čase můžeme najít mnoho odborných publikací. Výraznými autory, kteří psali o volném čase u nás, jsou Pávková, Hofbauer, Hájek, Duffková, Faltýsková, Němec, z historie francouzský sociolog, který je považován za zakladatele sociologie volného času, Joffre Dumazedier. V knihách najdeme definice volného času, úvahy o tom co je a není volný čas, jeho rozdělení funkce a důležitost. Kladen je důraz na pedagogiku volného času a jeho ovlivňování v souvislosti s dětmi a mládeží. Dílo, zaměřené na matky, napsala autorka zabývající se poradenskými kurzy pro ženy před porodem a v prvních letech mateřství Gurrentz (2003). V její knize *Maminkou spokojeně a beze stresu* je možné najít cenné rady a ucelený přehled těžkostí, které matky řeší v době mateřství. Některé pasáže se dotýkají i oblasti volného času.

Hlavním důvodem volby tématu je osobní zkušenost a předpoklad, že matky na rodičovské dovolené nevěnují příliš pozornosti náplni svého volného času. V dnešní době je věnována velká pozornost právě dětem, jak je správně vychovávat, jak je nejlépe rozvíjet, co je zdravé a nezdravé, ale zapomíná se na samotnou matku, na její potřeby, pohodu a spokojenost. Jistě se najdou ženy, které se plně obětují rodině a dětem, které potlačí všechny své potřeby a přesto mohou být vnitřně spokojeny. A také

se najdou i takové, kterým potlačování vlastních zájmů, koníčků a potřeb přináší nespokojenost a frustraci. Následně to může přinést negativní projevy do partnerského vztahu, či vztahu k dětem. Děti velmi citlivě vnímají okolní podněty a není pozitivně podnětné mít nespokojenou nervózní matku. Spokojená matka jistě představuje spokojené dítě. A nezapomínejme ani na partnera, který nechce vedle sebe unavenou a stresující se ženu. Mateřství je důležité období v životě ženy a naskýtá mnoho nových zážitků a zkušeností. Je to období, kdy je nezbytná především organizace povinností a vědomá snaha o nalezení volného času jen pro sebe, pro načerpání nových sil do dalšího boje s nutností všedního dne.

Cílem této bakalářské práce je charakterizovat volný čas, rodičovskou dovolenou, ženy-matky pohledem volného času a následným výzkumným šetřením zmapovat množství a způsob volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnov nad Kněžnou. Teoretická část je členěna do čtyř okruhů vymezující volný čas, rodičovskou dovolenou, dále se zabývá ženou-matkou z pohledu volného času a poslední část se věnuje základním informacím o regionu Rychnovsko. V praktické části jsou stanoveny výzkumné cíle, formulovány výzkumné otázky, úkoly a hypotézy. Je zde charakterizován způsob získávání dat a jejich vyhodnocení, uvedena charakteristika výzkumného souboru a následně je prezentována interpretace výsledků.

V souvislosti s množstvím volného času je pozornost věnována zejména subjektivnímu pocitu dostatku volného času, a zjištění, zda množství volného času je ovlivněno vybranými faktory (výší finančních prostředků nebo počtem dětí). Část, která se zabývá způsobem trávení volného času, je zaměřena na porovnání trávení volného času v době před narozením dětí a v době na rodičovské dovolené. Závěrem je prostor věnován šetření, zda ženy na rodičovské dovolené přizpůsobují svůj volný čas dětem a na sebe samé si nevyčlení dostatek času.

Ke zpracování dat byl použit kvantitativní výzkum z důvodů možnosti matematické měřitelnosti a procentuálního vyjádření výsledků. Ke sběru dat byl zvolen dotazník pro získání dostatečného počtu respondentů v krátkém časovém úseku. Dotazníkové šetření bylo zpřístupněno na internetu v období od 16. 7. do 16. 8. 2017.

Z výsledků bakalářské práce si lze udělat představu o množství a způsobu trávení volného času matek žijících na Rychnovsku. Práce může být využita jako informační materiál pro zástupce správy obcí v daném regionu. Dále může poskytnout zajímavé informace a podněty k zamýšlení pro budoucí matky, případně ženy, které již bojují na rodičovské dovolené s každodenním nedostatkem volného času.

1 VÝZNAM POJMU „VOLNÝ ČAS“

Volný čas se různě člení, různě vnímá a zejména se různě využívá. Může být využíván hodnotně nebo protikladně a může být i promrhán nic neděláním.

„Volný čas (resp. rekreace a další činnosti ve volném čase prováděné) představuje specifickou oblast lidského života, přinášející člověku zvláštní prospěch: radost ze svobody, prostor pro tvořivost, uspokojení, radost, potěšení a štěstí. Poskytuje příležitost pro širokou škálu možností sebevyjádření a činností, které v sobě zahrnují prvky tělesné, duševní, sociální, umělecké i duchovní.“ (Pávková a kol., 2001, s. 32)

V moderních společnostech každý s volným časem nakládá svobodně, ale nemusí tomu tak být vždy. Vlivem nedostatku příležitostí a prostředků náplň volného času nemusí být volena svobodně a nemusí získat status volného času. V dnešní době se chce člověk ve svém volném čase vymanit z rutiny, osvobodit se od stereotypů, odreagovat se od neustálého působení sociálních institucí a odpočnout si od sociálních rolí. (Knotová, 2002, s. 132)

V knize s názvem *Pedagogické ovlivňování volného času* (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2008, s. 10-11) definuje Hofbauer volný čas jako část lidského života, kterou má člověk po splnění všech potřeb a povinností k dispozici pro činnosti sebeurčující a sebe-vytvářející. Jmenovitě uvádí: odpočinek a zábavu, rozvoj zájmové sféry, zlepšení kvalifikace, účast na veřejném životě. Jedná se o aktivity vycházející z dobrovolnosti účasti a z rozhodování účastníka. Zmiňuje také pojem čas polo-volný, kterým rozumí hraniční činnosti nacházející se na pomezí času povinného a vázaného. Aktivity přinášející radost a současně i praktický užitek.

Hofbauer v jiné publikaci *Děti mládež a volný čas* (2004, s. 13) uvádí, co pojmem volný čas rozumíme, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zejména z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Jedná se o činnosti, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jich na základě svého svobodného rozhodnutí a přinášejí mu příjemné zážitky a uspokojení.

V knize nazvané *Sociologie životního stylu* (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 144) Duffková popisuje volný čas ze dvou hledisek. Z kvantitativního hlediska, kdy je volný čas chápán jako časový prostor, který člověku zbývá po splnění pracovních a mimopracovních povinností jak vůči sobě tak vůči ostatním lidem – tzv. reziduální definice – zbývajícím prostor, to co zbyde a z kvalitativního hlediska, které vnímá volný čas jako komplex činností, ke kterým se člověk rozhodl sám z vlastní vůle, bez tlaků

vyplývající ze společenských závazků – tzv. normativní definice – kde jsou důležité individuálnost, subjektivní svobodná volba, osobní radost a potěšení z provozovaných činností.

Faltýsková (2002, s. 17) v publikaci *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času* definuje volný čas jako čas, kdy člověk svobodně volí a dělá činnosti, které mu přinášejí radost, potěšení, zábavu, odpočinek, obnovují a rozvíjejí jeho tělesné, duševní i tvůrčí schopnosti. Člověk je sám sebou, koná převážně svobodně a dobrovolně pro sebe nebo pro druhé, ze svého vnitřního popudu a zájmu.

Kniha *Pedagogika volného času* (Pávková a kol., 2001, s. 15) uvádí, že volný čas je také možno chápat jako opak nutné práce a povinností, jako dobu, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat a děláme je dobrovolně a rádi, přinášejí nám pocit uspokojení a uvolnění. Do volného času se běžně zahrnují odpočinek, rekreace, zábava, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolná společensky prospěšná činnost i časové ztráty s těmito činnostmi spojené.

Pokud se na uvedené příklady definic volného času podíváme podrobněji, zjistíme, že se často objevují pojmy jako odpočinek, zábava, rozvoj. Dále nejvíce se opakující termíny s podobným významem by se daly shrnout do slovních spojení „dobrovolné svobodné rozhodování“ a „potěšení a radost“.

Volný čas se především týká vnitřní subjektivity každého jedince a měl by být v zásadě chápán jako čas, který máme sami pro sebe, o němž můžeme sami rozhodovat a nakládat s ním dle svého uvážení, dle svých potřeb, zájmů a hodnot bez vnějšího vlivu. Výsledným přínosem volného času, by měla být radost, uspokojení a odpočinek a jako přidanou hodnotou může být i osobnostní rozvoj jedince.

1.1 Je volný čas potřebný a důležitý?

Volný čas významným způsobem přispívá ke kvalitě života. Pomáhá nám v osobnostním, ale i ve společenském rozvoji. Faltýsková zdůrazňuje významnost volného času nejen z hlediska jednotlivce, ale také v sociální rovině. Mnoho volnočasových činností má společenský význam. Člověk je koná ve skupinách, organizacích s povědomím sociálních vazeb, a v mnoha případech svou aktivitou vytváří, či spoluvytváří hodnoty. (2002, s. 17) Volný čas nám nabízí řadu příležitostí k výběru různých činností, které odpovídají našim hodnotám, potřebám, zájmům a podporuje celkové zdraví a pohodu. (Pávková a kol., 2001, s. 32)

Teprve naplněním volného času rozmanitými činnostmi z něj dělá dobu významnou pro člověka a společnost. Je to čas, který je kvalitativně odlišně chápán vzhledem k ostatním aktivitám člověka. (Knotová, 2002, s. 132)

Volný čas je především stav duše. Jak říká německý myslitel Josef Pieper (1992, s. 15): „*Smyslem volného času není, aby člověk mohl pracovat déle a bez poruchy..., ale abych i v pracovní funkci, která mě omezuje na určitý aspekt reality a činí si nárok jen na jeden určitý díl mé duše, přesto zůstal člověkem, to znamená, abych si rozuměl a realizoval se jako bytost, která je zaměřena na celek skutečnosti.*“

Volný čas umožňuje plnou realizaci kreativních schopností člověka a tím plné rozvinutí jeho osobnosti. Nabízí vše to, co člověku neumožňuje práce – opravdové naplnění života. (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 154)

V dnešní době se jeví volný čas jako velmi potřebná a neoddělitelná součást naší existence, která je důležitá pro náš rozvoj, seberealizaci, odpočinek a vnitřní pohodu. Může být nápomocen k odbourání stresů, které přináší uspěchaný způsob života. Je významný pro načerpání nové vnitřní síly – je zde proto, abychom byli sami sebou.

1.2 Volný čas a společnost

Pro náš volný čas je také důležitá společnost, v které převážně volnočasové aktivity prožíváme. Nabízí nám sociální interakce, vzájemné vztahy a určité sociální skupiny. Jsme různí v přístupu ke společnosti. Jak zmiňuje Pávková a kol. (2001, s. 29), existují lidé, kteří dávají přednost samotě, jiní tráví volný čas nejraději v malé přátelské skupině a někteří potřebují rušnější společenský život.

V dnešním slova smyslu patří volný čas mezi relativně mladé jevy. Volný čas jako masový jev vznikl v období průmyslové revoluce. (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 141). Společnost se mění, rozsah volného času se zvyšuje a v životě člověka začíná hrát významnější úlohu. Francouzský sociolog Dumazedier masový rozvoj volného času klade až do 19. a 20. století. V moderní civilizaci za specifické charakteristické znaky volného času považuje svobodnou volbu účastnit se aktivit, nezainteresovanost – bez zistného cíle, hédonistický charakter - poskytování radosti (potěšení) a uspokojování osobních potřeb. (Dumazedier, on line).

Důsledky vývoje společnosti a životy lidí volný čas ovlivňují a proměňují. Objevují se nové přístupy, netradiční pojetí a utvářejí se nové instituce, které reagují na konkrétní podmínky a potřeby. Vývoj volného času nabízí odkrývání možností a pokusy o řešení

tradičních či nově se vynořujících otázek. (Hofbauer, 2004, s. 11-13) V soudobé české společnosti je možné spatřit některé tendence:

- Diferencovanost trávení volného času s širokou škálou možností (u matek menších dětí preference aktivit volného času vázaných na rodinu).
- Velký tlak pracovních i mimopracovních povinností a tím snižování objemu volného času (péče o děti v rodinách jde výrazně častěji o tlak na ženy).
- U velké části populace sklon k pasivnějšímu a nenáročnějšímu trávení volného času.
- Do volného času a jeho využívání stále významněji zasahují ekonomické faktory, které mají vliv na místo, způsob a frekvenci volnočasových aktivit. (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 163-165)

Již výše zmíněný německý filozof Pieper (1992, s. 16) hovoří o potížích využívání volného času, aby se jednalo o něco smysluplného a úctyhodného. V této otázce vidí potíže v tom, že společnost může pouze poskytovat pomoc, ale vlastní věc, to rozhodující, musí vykonat právě jen sám jedinec.

Volný čas může být využíván pozitivně, ale bohužel i negativně. V knize *Pedagogika volného času* Pávková a kol. (2001, s. 19) zmiňují, využívá-li se volný čas správně, projeví se to na zdravotním stavu člověka pozitivně. Naproti tomu Hofbauer (2004, s. 12) v knize *Děti, mládež a volný čas* mluví o tom, že volný čas může být také negativním prostorem, který vyvolává nicnedělání, životní nudu nebo i nežádoucí jednání. S negativním pojetím dále Pávková (2001, s. 12) uvádí možnou spojitost negativních pocitů s pojmem volného času: Nemám žádný volný čas, mám velmi málo volného času, nudím se, nevím co s volným časem, nemám dost prostředků pro realizaci svých volnočasových aktivit apod. Další negativní znaky přinášející volný čas zmiňuje Duffková v *Sociologii životního stylu*, které s sebou nese moderní přetechnizovaná společnost, která je může podtrhovat a prohlubovat – ztráta smyslu života, odcizení člověka moderní doby, riziko nekonečné spotřeby zahánějící nudu, případně prázdný volný čas, jehož pozitivní možnosti lidé nebudou umět využít. (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 155)

Lidská společnost je vzájemně propojeným složitým systémem. Volný čas je součástí různých životních cílů a nelze ho oddělovat. Pro dnešní společnost je charakteristická rostoucí nespokojenost, stres, nuda, nedostatek pohybu, ztráta tvořivosti

a odcizení lidí. Pro jedince či skupinu je důležité, aby si dokázali stanovit a dosahovat svých cílů. Aby našli schopnost uspokojovat své potřeby, a mohli tak vytvářet pozitivní vztahy se svým okolím a dosahovali tělesné, psychické a sociální pohody. (Pávková a kol., 2001, s. 32-33)

V socioekonomické oblasti probíhají ve společnosti změny, které přináší výrazné změny v množství volného času, kterým disponujeme. Tento proces má výrazný vliv na způsob trávení volného času a ovlivňuje v oblasti zboží a služeb týkající se volného času poptávku a nabídku. (Pávková a kol., 2001, s. 33)

Podle Knotové (2002, s. 133) v životě moderního člověka volný čas zastává nezastupitelnou úlohu. Důležitými celospolečenskými úkoly jsou:

- V průběhu celého lidského života s ohledem na přání a zájmy vytvářet podmínky a cílené nabídky rozmanitých volnočasových aktivit.
- Naučit vnímat volný čas pozitivní hodnotou a nabízené možnosti trávení volného času naučit efektivně využívat.

Zajistí-li společnost kvalitní trávení volného času, jistě se sníží negativní sociální jednání. V oblasti volného času se rozvíjí talent jedince a uspokojují se jeho zájmy. Sak (2000, s. 131) zmiňuje systémovou provázanost rozsahu a obsahu volného času s danou společností. Každé společnosti odpovídají určité hodnoty, vzorce chování a sociální mechanismy, které jsou spojené s naplňováním volného času.

1.3 Hodnotová orientace a funkce volného času

Ve volném čase se můžeme věnovat tomu, co máme rádi, co nám přináší radost a uvolnění, baví nás a uspokojuje. To co dělat můžeme a chceme. Pávková (2001, s. 11) zmiňuje jak nesnadné je rozlišit hranici mezi povinnostmi a aktivitami volného času. Pokud se jedná o povinnosti, jde o činnosti, které vykonat musíme, ať již chceme či nikoliv, ale nemusí být vždy prožívána jako něco nepříjemného. To co někdo vnímá jako povinnost, může jiný považovat za příjemnou zábavu.

Vlivem životních podmínek a aktivitou jedince si každý člověk utváří svůj individuální systém hodnot. Z hlediska volného času je možno dělit lidi podle toho, jakou hodnotu volnému času přisuzují. Pro některé lidi je největší hodnotou práce a volný čas posuzují dokonce jako něco nepatřičného a nesprávného. Často sami sebe přetěžují a nedokáží odpočívat bez výčitek svědomí a plnění povinností chápou jako své jediné životní poslání.

Pro jiné lidi jsou podstatnou a nejvýznamnější životní náplní činnosti ve volném čase, osobní koníčky nebo různé zábavy. Pracovní povinnosti vnímají jako nutnost a snaží se s nimi trávit co nejméně času a raději se věnují svým zájmům. Někdy se vyhraněné zájmové činnosti mohou stát i novým povoláním.

Optimální stav není ani podceňování ani přeceňování volného času. Ideální stav nastává, když člověk dokáže pracovní i jiné povinnosti a svůj volný čas uvést do rovnováhy. Obě tyto oblasti mají v životě své místo a jsou stejně důležité. (Pávková a kol., 2001, s. 28-29)

Nejčastěji se vymezují tři základní funkce volného času dle významného francouzského sociologa Dumazediera jak uvádí Duffková (2008, s. 152):

- odpočinek (relaxace) – především fyzický
- sebevzdělávání – kultivace a rozvoj osobnosti
- rozptýlení, zábava – včetně duševní relaxace

Dále Duffková zmiňuje ideální situaci, když jsou všechny tři funkce rovnoměrně rozloženy a je tak zajištěn celkový všestranný růst osobnosti člověka. Jiný model může být považován za ideál, kdy se pracující člověk ve volném čase zabývá opačnou nebo jinou činností než v zaměstnání, kdy je duševní práce kompenzována manuální a naopak.

V ČR dle koncepce státní politiky ve vztahu k mladé generaci za funkce volného času pokládají: relaxační, regenerační, kompenzační, sociálně preventivní a výchovnou. Součástí náplně volného času jsou nejrůznější aktivity, kde převládají aktivity relaxační, dále pak pohybové, kompenzační a sebevzdělávací. (MŠMT)

Komplexněji vymezuje funkce volného času německý pedagog Opaschowski jak uvádí v knize *Děti, mládež a volný čas* Hofbauer (2004, s. 14):

- rekreační pro zotavení a uvolnění
- kompenzační odstraňující zklamání a frustraci
- výchovná a vzdělávací
- hledání duchovna a smyslu života
- komunikační, umožňující sociální kontakty
- participační - podílení se na vývoji společnosti
- integrační – stabilizace rodiny a zapojení se do společnosti
- enkulturační umožňující sebe-rozvoj v oblasti kultury

Volnočasové aktivity zahrnují široké spektrum nejrůznějších aktivit, které se neustále obohacuje a rozrůstá. Duffková (2008, s. 157-161) je rozděluje do následujících větších skupin:

- **kulturní aktivity** – receptivní (člověk přijímá určité kulturní, umělecké hodnoty) a perceptivní (člověk sám vytváří určitou kulturní uměleckou hodnotu); V podrobnějším dělení se z této skupiny vydělují samostatné typy činností – sledování televize (které je součástí masové kultury) a návštěva divadel, koncertů, galerií, výstav apod.;
- **sportovní aktivity** – v poslední době se obohatili o různé typy adrenalinových sportů;
- **sociální/společenské aktivity** – pěstování sociálních kontaktů, mezilidských vztahů (bohužel v dnešní době poznamenané sociálními sítěmi);
- **vzdělávací aktivity** – úzce souvisejí s kulturními aktivitami; jedná se zejména o význam vzdělávání a sebevzdělávání v souvislosti s informační společností, čemuž napomáhá rozšíření a používání informačních a komunikačních technologií;
- **veřejné aktivity** – různé akce, veřejná vystoupení, demonstrace, hnutí, angažovanost člověka ve veřejných záležitostech;
- **rekreační a cestovatelské aktivity** – často se překrývají s aktivitami sportovními, ale také chalupaření;
- **hobby a manuální aktivity** – specifické zájmy, často se silnými citovými vazbami;
- specifickým typem jsou **hry** – společenské a v dnešní době zejména počítačové.

Sak (2000, s. 133) zmiňuje, že děti a mládež mají širší sociální flexibilitu a dynamiku, vzhledem k tomu, že nejsou tak silně zakotveni v sociálních rolích jako dospělí. V dětství a mládí je člověk schopen věnovat se širokému spektru zájmových aktivit. V dospělosti tomu tak není, zde dochází k redukci zájmů a vyhranění. Jedinec svými zájmy a aktivitami navazuje na hodnotovou orientaci a životní způsob zejména své rodiny a dále pak navazuje na celou společnost.

1.4 Životní determinanty ovlivňující trávení volného času

Volnočasové aktivity se mohou na životě člověka odrazit pozitivně i negativně. Případný úspěch může výrazně přispět k rozvoji osobnosti, společenské angažovanosti a občanské odpovědnosti. Je důležité, aby se zejména děti a mladí lidé učili svůj volný čas prožívat plnohodnotně, zapojovali se aktivně, a učinili ho neoddelitelnou součástí svého celého života. (Hofbauer, 2004, s. 13)

Jistě se shodneme, že **rodina** je primární sociální skupinou, která se velmi výrazně podílí na formování jedince a je často rozhodující i v utváření volnočasových aktivit. Určité zájmy neexistují samostatně, ale jsou součástí našeho životního stylu. Sak (2000, s. 147) ve svém díle konstatuje, že jedinec volí nebo potlačuje různé aktivity dle modelu, hodnot a životních preferencí na základě zvyklostí, které si přináší z původní rodiny.

Všichni si přinášíme ze své původní rodiny základní návyky a postoje. V oblasti formování volného času člověka rodina hraje prvotní roli. Získáváme zde první zkušenosti s volným časem a jeho využíváním. Pro své děti jsou prvními vzory rodiče, od kterých se učí žít určitým způsobem a napodobují jejich životní styl. Rodiny se od sebe odlišují způsobem využívání volného času. Pro formování vztahu k volnému času je důležité:

- O jakou rodinu se jedná (velká, malá, uzavřená, otevřená) a jaký je způsob rodinného soužití; jaké je pohlaví a věk rodičů i dětí; jaký je styl rodinné výchovy apod.
- Jaké jsou zájmy rodičů a jejich vzájemná tolerance; jaký význam jim přiřkládají; kolik finančních prostředků na ně věnují. (Pávková a kol., 2001, s. 29- 30)

Rodina je základem, na němž závisí bohatost zážitků dítěte a jeho připravenost na volnočasový život v dospělosti. Způsoby realizace volného času se od sebe odlišují v závislosti na sociálním statusu rodiny, jejím životním stylu i vztahu k volnočasovým potřebám dítěte. Rodina má vytvářet pro volný čas dítěte příznivé podmínky:

- hodnoty a motivaci k dosahování cílů;
- poskytovat dostatek času;
- vytvářet podmínky pro aktivní účast na plánování a prožívání;
- zajistit finanční a hmotné potřeby;
- poskytnout informace a podněty týkající se prostředích mimo rodinu.

Žádoucím cílem je, aby děti mohly svůj volný čas prožívat bohatě a smysluplně, a aby se mohly pod citlivým vedením rodičů dobrovolně rozhodnout. (Hofbauer, 2004, s. 57, 61)

Nezastupitelnou roli jistě pro formování volnočasových aktivit také zastávají různá **školská zařízení** (domy dětí a mládeže, různé stanice zájmových činností, školní družiny, školní kluby, domovy mládeže), která svou nabídkou mají možnost ve volném čase žáků rozvíjet a formovat vztah k volnému času vyrůstajícího dítěte. Ať, už se jedná o různé jednorázové příležitostné akce, soutěže, nebo jde-li o zájmovou činnost dlouhodobého pravidelného charakteru. Dochází k proměnám volnočasových aktivit podle toho, jak sociálně zrajeme. Jinými volnočasovými aktivitami tráví jedinec v období předškolním, školním a jiná bude struktura volného času v období středoškolském. V jednotlivých životních etapách podmínky pro dosavadní činnosti zanikají a objevují se nové.

Důležitým faktorem pro formování využívání volného času je sdružování. Hofbauer (2004, s. 98 – 99) uvádí důležitý poznatek – základem sdružování je dobrovolné rozhodnutí pro vstup a účast na činnosti. Jedinec využívá aktivity pro rozvoj své osobnosti, ale také rozvíjí sociální vztahy a osvojuje si hodnoty. Pro mnohé je základní formou dobrovolného sdružování **vrstevnická skupina**. V některých případech bohužel působí negativním směrem, ale pozitivně zaměřené vrstevnické skupiny si spolu hrají, sportují, soutěží a členové zde nachází vzájemnou komunikaci a mohou vymezovat své zájmy. Vrstevnické skupiny mají výrazný výchovný potenciál a jsou důležitou součástí života.

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím utváření vztahu k našemu volnému času je **prostředí**, ve kterém vyrůstáme. Obce a regiony svou podporou a nabídkou volnočasových aktivit výrazně ovlivňují rozvoj a formování jedince. Také Kraus (2001, s. 99) poukazuje na to, že prostředí, které nás obklopuje, na nás působí různými podněty, které jsou nutné pro rozvoj naší osobnosti. Člověk je s tímto prostorem ve vzájemném působení - na podněty, které životní prostředí vytváří, člověk zpětně reaguje, přizpůsobuje se jim, ale také je aktivně mění. Dále uvádí, že prostředí může mít vliv na jednání člověka a podpořit ho nebo být naopak překážkou; může jednání přímo formovat nebo mít signální funkci. Člověk se vyrovnává s různými podmínkami a novými situacemi přinášející naše prostředí – adaptuje se. (Kraus, 2001, s. 105)

V současnosti stále roste význam hromadných sdělovacích prostředků tzv. **masmédií**. Pojednává o nich také Hofbauer (2004, s. 128-129). Masmédia výrazně

ovlivňují velké skupiny lidí najednou. Rozvoj nových elektronických technologií přináší nové formy komunikace a děti, zejména mladí lidé skrze ně uspokojují, rozvíjejí svoje zájmy a inspirují se novými způsoby zábavy. Obdobně o tom píše Sak (2000, s. 165) – média jsou stále více spojována se způsobem trávení volného času. *„Přirozené prostředí je tak vytěsňováno prostředím mediálním a v dalším vývoji i virtuální realitou.“* Kraus (2017, s. 10) výstižně konstatuje: Dochází k *„formování virtuálních názorů a postojů.“* ... *„Nové technologie dávají vzniknout novému typu sociability a sociálních entit v sociálních sítích.“*

Při neustálém tlaku masmédií a elektronických technologií dochází k lenivosti dnešní mládeže – bez vynaložení vlastní námahy chce být bavena. Otázkou je, co nám to v budoucnu přinese. V současnosti, důležitěji než kdy před tím, zastávají své postavení rodiny a zejména matky, které v prvních letech života předkládají dětem svůj vzor. Předáváme svůj přístup k životu, svůj postoj k využívání volného času. Není vůbec sobecké dosáhnout životní rovnováhy a spokojenosti. Vidí-li dítě, že je pro matku důležité nevzdávat se svých zájmů, a že respektuje vlastní potřeby, naučí se to také.

2 RODIČOVSKÁ DOVOLENÁ

Nabízí se polemika, zda jde o správné slovní označení „dovolená“. Za dovolenou ji jistě žádná matka nepovažuje. Na rozdíl u okolí, které nemá přímou zkušenost, se setkáváme s milnými představami a někdy i s nemístnými poznámkami, co volného času žena musí mít, když je na té „dovolené“. Ale pro ženu je toto období plné změn a nároků. Mateřství je velmi náročná práce.

Autorka Marksová-Tominová, která se dlouhodobě zabývá nejen postavením žen ve společnosti, ženskými právy a rodinnou politikou, shrnuje ve svém díle *Rodina a práce – jak je sladit a nezbláznit se* (2009) zajímavé a důležité postřehy. Klade důraz na vlastní aktuální informovanost. Je nutné si přesně zjistit, jaké podmínky české zákony pro rodiče aktuálně stanovují a mít na paměti, že v této oblasti dochází k častým a rychlým změnám. Je zde předpoklad, že následující termíny spojené s rodičovskou dovolenou zůstanou dlouhodobě stejné:

- Rodičovská dovolená (RD) – jedná se o období začínající po ukončení mateřské dovolené. Ve většině zemí jde o období, kdy zaměstnavatel musí držet pracovní místo.
- Rodičovský příspěvek (RP) – finanční částka, kterou matka či otec pobírají na rodičovské dovolené. Většinou se jedná o paušální částku.
- Různé sociální dávky – jsou určeny lidem, kteří se ocitnou v tíživé finanční situaci (např. samoživitelky); informace, za jakých okolností je nárok, poskytují sociální odbory na městském či obecním úřadě. (Marksová-Tominová, 2009, s. 19-20)

2.1 Co říká zákon o rodičovské dovolené

Nelze spoléhat na to, že lze na internetu dohledat a vše potřebné vyčíst z přesného znění zákona. Pokud člověk není právník, je těžké se zorientovat. Podmínky pro mateřskou a rodičovskou dovolenou jsou v různých zákonech, paragrafech a některá opatření jsou součástí jiných dokumentů (např. ministerských vyhlášek).

Pokud se chceme orientovat, je dobré se obrátit na některou neziskovou organizaci, která se danou problematikou zabývá, nebo na odbor sociálních věcí na obecním či městském úřadě. Podmínky se liší v závislosti na tom, zda jde o studentku,

zaměstnankyni, osobu samostatně výdělečně činnou nebo zda jde o nástup na mateřskou rovnou z rodičovské dovolené s dalším dítětem. (Marksová-Tominová, 2009, s. 20)

Je také vhodné již v době otěhotnění si zjistit, na co všechno je ze zákona nárok. Pracuje-li žena v době otěhotnění jako zaměstnankyně, je důležité vědět, jak dlouho je zaměstnavatel povinen držet místo.

Zákoník práce v zákoně č. 262/2006 Sb. vymezuje v § 196 rodičovskou dovolenou. Zaměstnavatel je povinen, pokud o to zaměstnankyně nebo zaměstnanec požádá, poskytnout rodičovskou dovolenou. Jedná se o takzvané prohloubení péče o dítě. Matce náleží rodičovská dovolená po skončení mateřské dovolené a otcí od narození dítěte. Maximální doba je do tří let věku dítěte.

Následující paragraf § 197 obsahuje informace o rodičovské dovolené při převzetí dítěte. Jedná se o péči nahrazující péči rodičů nebo v případech kdy matka zemře. Zaměstnankyně nebo zaměstnanec na základě rozhodnutí příslušných orgánů o svěřeni dítěte do péče mají také nárok na rodičovskou dovolenou. Rodičovská dovolená přísluší ode dne převzetí dítěte až do dne, kdy dítě dosáhne věku 3 let. V případě čerpání mateřské dovolené, rodičovská dovolená přísluší až po skončení této mateřské dovolené. V případě, že dítě bylo převzato po dosažení věku tří let, ale maximálně do 7 let věku, přísluší rodičovská dovolená 22 týdnů. (zakonyprolidi.cz)

Příb, Břeská, Špundová, Pilátová (2003, s. 37-38) upozorňují na skutečnost, že zaměstnankyně v zájmu prohloubení péče o dítě mohou požádat o poskytnutí rodičovské dovolené tak, aby navazovala na mateřskou dovolenou. Žena musí o poskytnutí rodičovské dovolené zaměstnavatele požádat písemnou nebo ústní formou a zaměstnavatel je povinen žádosti ženy o poskytnutí rodičovské dovolené vyhovět.

2.2 Rodičovský příspěvek

Období rodičovské dovolené přináší nejen každodenní radosti a starosti o milované dítě, ale také zatíží rodinný rozpočet ztrátou jednoho pravidelného příjmu. Pokud žena byla před mateřstvím zaměstnána, po dobu čerpání rodičovské dovolené zaměstnankyni nepřísluší náhrada mzdy.

Nárok na RP náležející po tuto dobu upravuje Zákon o státní sociální podpoře č. 117/1995 Sb. Výši RP a jeho podmínky nárokování upravuje § 30. Nárok na rodičovský příspěvek má rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně o dítě pečuje nejdéle však do čtyř let věku. (zakonyprolidi.cz)

Rodičovský příspěvek se vyplácí poté, co skončí výplata peněžité pomoci v mateřství. Pokud nevznikl nárok na mateřskou, dojde k vyplácení rodičovského příspěvku ode dne narození dítěte. Dávku vyplácí Úřad práce ČR (ÚP ČR) a je nutné o příspěvek požádat na Odboru státní sociální podpory příslušného kontaktního pracoviště ÚP ČR dle místa trvalého bydliště. Lze ho obdržet vždy jen na nejmladší dítě v rodině.

O dávku je možné žádat až tři měsíce zpětně od data, kdy na něj vznikl nárok. K podání žádosti je nutné doložit potřebné doklady - rodný list dítěte, průkazy totožnosti a potvrzení od České správy sociálního zabezpečení o nároku na dávku. Potvrzení má vliv na výši rodičovského příspěvku. Zbývá, vyplnit „Žádost o rodičovský příspěvek“ a ÚP ČR začne vyplácet RP nejpozději do konce kalendářního měsíce následujícího po měsíci, za který dávka náleží. Vyplácet je možné buď na účet, nebo poštovním poukazem.

Pracuje-li rodič, který dávku pobírá, neovlivňuje to nárok na RP. Avšak je nutné zajistit řádnou a celodenní péči o dítě. V praxi je možné dítě svěřit prarodičům, najmout si chůvu nebo využít některá z předškolních zařízení. Omezení se týká dětí mladších dvou let, které navštěvují jesle či školku, nesmí doba, kterou tam stráví, přesáhnout 46 hodin měsíčně. Při splnění uvedených podmínek je možné pracovat na pracovní poměr nebo i podnikat.

Pozor při nástupu na druhou mateřskou dříve než je dočerpán RP, je nutné včas v době otěhotnění zvýšit částku pro čerpání RP. Pokud nestačí vybrat celou částku a druhé dítě se narodí, nevyčerpanou část RP na první dítě nelze vymáhat a zůstává státu.

Maximální celková částka, kterou je možné dostat během rodičovské, je pro všechny stejná. (MPSV ČR) V době zpracování této bakalářské práce celková částka vyplácená na RP na nejmladší dítě v rodině činila 220 000 Kč.

I na rodičovské dovolené je prostor pro tvorbu volného času. Samozřejmě pro matku jsou důležité, více než kdy jindy, neodkladné rodinné povinnosti, starosti o dítě, ale autorka této bakalářské práce se domnívá, že i zde je možnost vlastní volby.

3 ŽENA-MATKA POHLEDEM VOLNÉHO ČASU

Mateřství zcela změní hodnoty a životní priority. Přesto, že se běžně ženy zabývaly svými potřebami a zájmy dávno před tím, než se staly matkou, ve většině případů jim po porodu mateřský instinkt velí plně se zaměřit na dítě. Zajisté se nezanedbávají úmyslně, ale s pocitem, že se ke svým koníčkům vrátí hned, jen jak to bude možné. Bohužel po příchodu miminka nastane prozření. Nároky dětí s přibývajícím věkem narůstají a času pro sebe je stále méně.

Žena pořádající poradenské kurzy pro ženy Gurrentz v knize „*Maminkou spokojeně a beze stresu*“ (2003, s. 29) předkládá zajímavé postřehy přinášející mateřství. Ve chvíli, kdy se žena stane matkou, nemá mnoho příležitostí se věnovat sama sobě. Pokud podlehe vnitřnímu hlasu, že není nic důležitějšího než povinnosti spojené s péčí o dítě, zaberou ji všechny čas. Mateřství změní žebříček hodnot ve všem, čemu se věnuje a co ji uspokojuje. Být dobrou matkou je často pro ženy velmi důležité, tak důležité, že se dostavuje pocit rozpolcenosti, zda dát přednost povinnostem před vším ostatním. Je snadné sklouznout k tomu, že osobní potřeby půjdou stranou a na seznamu budou vždy až na posledním místě. Marksová-Tominová (2009, s. 9) upozorňuje na fakt, že matka, která se věnuje pouze svému dítěti, vaření a nezbytné domácí práci, a na všechno ostatní rezignuje, nemusí být matkou nejlepší. Může se stát, že se na dítě zaměří příliš přehnaně a může tak uškodit nejen sobě, vztahu s partnerem, ale také dítěti samotnému.

Opravdu dobrá matka, která se cítí spokojená jako matka i jako člověk, chce uvést do rovnováhy mateřské povinnosti se vším, čemu se chce věnovat. Musí se i v době péče o dítě vědomě snažit se postarat o své vlastní potřeby a zájmy. Je nutné znát své priority a plánovat činnosti, u kterých si odpočine, a které ji uspokojují. Bez realistického pohledu na to, co je možné uskutečnit, se neobejde. Mateřství je úžasné, ale nemělo by ženu celou pohltit a vědomě by si měla vyčlenit čas a energii pro jiné oblasti svého života. (Gurrentz, 2003, s. 29)

3.1 Aktivní ženy

Žena, která je zvyklá být aktivní, baví ji její zaměstnání a má mnoho různých koníčků a hodně přátel, s narozením dítěte na tohle všechno sotva zapomene. Dříve či později začnou aktivity chybět. Nejhorší je vše odsunout do podvědomí a věnovat se pouze dítěti, a pak bojovat s rostoucí nespokojeností. Frustrace maminek na mateřské a

rodičovské dovolené je poměrně častým jevem. (Marksová-Tominová, 2009, s. 9) Spokojená matka znamená spokojené dítě, zatímco frustrovaná matka svou nespokojenost pravděpodobně přenesse i na své dítě. Dítě, které se šťastnou matkou tráví omezený čas, může být mnohem spokojenější než to, které tráví s otrávenou matkou celé dny. Je v pořádku, pokud najde žena naplnění a uspokojení v péči o dítě, ale stejně tak je v pořádku hledá-li něco navíc. Jde o vlastní volbu a osobní přístup. (Marksová-Tominová, 2009, s. 82-83)

Aktivní ženy zajisté nejvíce uspokojí, pokud se budou moci něčemu věnovat. Žena-matka si musí vytvořit rovnováhu mezi odpočinkem a nějakou aktivitou, aby uspokojila svou mysl. Ve chvíli, kdy má žena volno od mateřských povinností, je nutné velmi dobře vážit, co je důležitější pro danou chvíli. (Gurrentz, 2003, s. 23) Každá matka, samozřejmě každý člověk, by měl sám nejlépe vědět, jak relaxovat. Znat dobře sám sebe a vědět, co nám nejvíce vyhovuje. Pokud jsme skleslí nebo zavaleni každodenními povinnostmi, je dobré si najít čas jen sám pro sebe.

Gurrentz (2003, s. 23) konstatuje, že je běžné, že se matkám (zejména novopečeným) nedaří odpoutat se od svých dětí a často na ně myslí i v době, kterou si ukradnou pro sebe. Není snadné se oprostít od pocitu, že by se měly věnovat něčemu jinému než tomu, co právě dělají. Na druhou stranu se také musí vyrovnat s pocitem vzdát se některých věcí a hodně času trávit jenom s dítětem.

Mnohdy ženy zjistí, že scházení s jinými rodiči mající děti, různé rodinné aktivity a celkově čas, který tráví se svými ratolestmi, je opravdu baví a naplňuje. Je samozřejmé, že při péči o dítě je nutné automaticky změnit pořadí hodnot, ale je žádoucí, dát si pozor, aby vedle času věnovanému dítěti také zbyla chvíle pro své vlastní zájmy a koníčky. Kniha *Nová generace* (Stašová, Slaninová, Junová, s. 12) zmiňuje, že dítě ve svém okolí vidí vzory a přijímá jejich postoje. Učí se propojovat emoce s určitými událostmi a cíleně rozvinout chování, které je úspěšné. Pozoruje a sleduje druhé, proto je důležité, aby se matka věnovala také sama sobě, protože v prvních letech života na dítě působí jako vzor, příklad, je jejich ideálem.

Hlavní úkol je si dobře zorganizovat povinnosti a zájmy, tak aby se dostavil pocit a jistota, že každému z nich se dostává tolik času a pozornosti, kolik si zaslouží. Každý den se rozhodujeme, co je relativně podstatné a co ne. Často je nutné určité situace řešit okamžitě (př. přebalování, krmení) a lze se rozhodovat jen o tom, kdo tyto činnosti bude provádět a jak to bude nejuvhodnější. (Gurrentz, 2003, s. 32) Pokud se nejedná o matku, která zrovna nemá možnost pomoci prarodičů a bez přítomnosti partnera, pak není na

rodičovské povinnosti sama. Upozorňuje na to ve své knize Gurrentz (2003, s. 33) - matka nemusí dělat určité věci jenom proto, že je odjakživa dělala. Je nutné společně s partnerem mluvit o povinnostech týkajících se chodu domácnosti, péči o dítě, zaměstnání a domluvit se, jak se o ně podělit.

Během počáteční socializace v rodině dítě svět zná a přijímá jako jediný známý, možný a existující, tato realita je zvnitřněna a „*vtisknuta do vědomí jedincem mnohem pevněji než cokoliv dalšího.*“ Na základě toho jedinec pak hodnoty, normy a zvyky považuje za obvyklé a normální. (Stašová, Slaninová, Junová, s. 16-17).

Je dobré se dívat na život jako na celek a hodnotit, co je pro nás důležité, co se nezdá být podstatné a být ochoten změnit svůj postoj ke všemu, co nesouvisí s mateřstvím, abychom se zbavili rušivých vlivů a mohli se více těšit z toho, co děláme. Přes všechny povinnosti, které nás obklopují, bychom neměli zapomínat na odpočinek a zábavu. Je důležité do svého denního nebo týdenního rozvrhu zabudovat i určitý čas vyhrazený pouze pro nás, ať už je trávený s partnerem, přáteli nebo o samotě. (Gurrentz, 2003, s. 33-34) A není nutné mít pocit viny kvůli neuklizenému a nenaleštěnému domu.

3.2 Najít si čas sama pro sebe

Jenom proto, že se žena stala matkou, by se neměla přestat starat sama o sebe, ale někdy je nutné se více snažit uspokojit své potřeby. Je důležité nadále chodit do společnosti, scházet se s přáteli a věnovat se činnostem, které utvářejí naši identitu. Stát se matkou neznamena přestat být tím, kým jsme doposud byli. (Gurrentz, 2003, s. 36) Není podstatné, na co se žena zaměří po narození miminka – dálkové studium, pěstování koníčků, brzký návrat do zaměstnání, ale je důležité dělat něco, co s dítětem vůbec nesouvisí. Proč by se matky na rodičovské dovolené neměly zabývat jen péčí o dítě? Proto, aby se vyvarovali duševní frustraci a také, aby si udrželi alespoň částečnou nezávislost a samostatnost. (Marksová-Tominová, 2009, s. 11-14) Bude-li žena sama sebou a ne zcela v podřízení potřebám dítěte, může to velice pomoci v těžkých životních situacích.

Následuje několik málo rad, jak přispět k celkové pohodě žen na rodičovské dovolené a tím i k aktivnímu trávení jejich volného času:

- Mnoho koníčků lze provozovat méně často nebo méně intenzivně, ale je dobré udržovat alespoň příležitostný kontakt.

- Mluvit s partnerem o zážitcích z celého dne, o aktuálních událostech a plánování společných aktivit může napomáhat v boji s frustrací.
- Je velmi důležité zůstat v kontaktu se svými přáteli.
- Vyhledávat společnost ostatních maminek, navštěvovat kurzy pro maminky.
- Oslovovat jiné maminky, kdykoli se naskytne příležitost a sdílet s nimi informace o dětech - je zde možnost objevit nové způsoby řešení podobných situací a získat potřebný nadhled.
- Používat internet nejen pro komunikaci, ale také jako zdroj informací o věcech, které souvisí, ale i nesouvisí s péčí o dítě. (Gurrentz, 2003, s. 38-39)
- Konzultovat, sdílet a dát do souladu s partnerem své představy o rodinném, pracovním a společenském životě. (Marksová-Tominová, 2009, s. 21)
- Uvědomit si, co nám nejvíce schází z aktivit, které byly provozovány před mateřskou dovolenou a snažit se je, třeba i v pozměněné formě, zařadit do aktivit provozované spolu s dítětem.

Existuje skupina žen, která nemá potřebu, nebo z existenčních důvodů nemůže maximálně využít rodičovskou dovolenou a vracejí se předčasně do pracovního procesu. Tomuto tématu se věnuje následující kapitola.

3.3 Sladění práce a mateřství

Autorka Marksová-Tominová (2009, s. 9-10) ve své knize uvádí mnoho zkušeností a názorů svých přátel a známých. Příkladem za všechny může být psycholožka Kneblová: *„Potřeba propojovat mateřství a společenský či pracovní život v žádném případě není jen doménou podnikatelek, političek či „kariéristek““. Po několika měsících intenzivního mateřství určité procento žen začíná uvažovat, zda jim v životě něco nechybí, zda své vlastní potřeby a životní cíle zcela nepodřizují miminku. Opustí-li žena – matka všechny své koníčky, přestane se stýkat s přáteli a veškeré své konání zaměřuje jen na péči o domácnost a dítě, může propadat pocitům osamění a odtrženosti od okolního světa.“*

Po staletí bylo ženám oficiálně odpíráno mít obojí současně rodinu i kariéru. Ženy, které provozovaly vlastní živnost a chtěly se věnovat svému oboru, zůstaly většinou neprovdané. Právo mít oboje, rodinu a zároveň se realizovat v zaměstnání, si musely ženy vybojovat. Ani dnes v naší zemi není zcela samozřejmostí, aby žena s malým

dítětem chodila do zaměstnání. Některé matky se chystají vrátit se do zaměstnání dříve, než je ve zdejších kraji obvyklé. Nelze kohokoli soudit. Nejsme stejní a každý má své individuální vlastnosti, potřeby a zájmy. Mnoho žen chce s dítětem zůstat doma i několik let, a jsou i takové, co mají celou škálu různých zájmů a velmi brzy zatouží dělat něco jiného. Sladit rodinný a profesní život neřeší jen ženy, které práce baví, ale některé do práce prostě musí z existenčních důvodů. (Marksová-Tominová, 2009, s. 7-9)

V České republice je zatím spíše výjimečné vrátit se do zaměstnání, pokud je dítěti méně než tři roky. Ženy, které se do zaměstnání vrací dříve, zrovna nemusí být bezohledné kariéristky. Vracejí se, aby si dobré pracovní místo v budoucnu udržely, nebo v případech potřeby materiálního zajištění. Většina českých domácností je stále závislá na dvou příjmech a hodně žen je svobodnými nebo rozvedenými matkami. (Marksová-Tominová, 2009, s. 78-79)

Samotný volný čas a jeho aktivní pozitivní využívání je bezesporu stejně tak důležitý a potřebný jako naše práce a povinnosti. Autor Selucký (1966, s. 115) o této důležitosti přínosně uvádí, že smyslem života není ani práce, ani spotřeba, ale život sám a je nutné vyvážit mezi povinnostmi a požitky, mezi prací a zábavou, mezi podřízením se práci a svobodou ve volném čase. Z výše uvedeného vyplývá, že je podstatné vytvoření životní rovnováhy.

Následující kapitola stručně mapuje region, v kterém žijí respondentky účastnící se výzkumného šetření pro tuto bakalářskou práci. Obsahuje popis vybrané oblasti s možnostmi využití pro volný čas a rozbor průmyslové zóny, která má velký vliv na celý region Rychnovsko.

4 ZÁKLADNÍ INFORMACE O RYCHNOVSKU

Rychnovsko je oblastí umístěné v podhůří Orlických hor s malebnou krajinou a zajímavými kulturními památkami. Region se nachází v severovýchodních Čechách a svou rozlohou necelých tisíc kilometrů čtverečních nepatří k největším. (Imrich, 1996, s. 4) Na tomto území se nachází mikroregiony – okolí samotného Rychnova, Týniště nad Orlicí, Kostelce nad Orlicí a Dobrušky. Jeho správním centrem je město Rychnov nad Kněžnou.

Převažuje zde mírné podnebí, které se v zimě projevuje i typickým horským počasím v oblasti Orlických hor s nadílkou sněhu. Chráněná krajinná oblast těchto hor zahrnuje 204 km², součástí jsou národní přírodní rezervace Bukačka, Trčkov, Zemská brána a přírodní park s názvem Orlice. (Nováková, Mocek, 2003, s. 3-5) Místní kraj je z východu chráněn hřebenem Orlických hor a plynule přechází do oblastí kolem toku řek Divoké a Tiché Orlice, které se spojují nedaleko Týniště nad Orlicí (Imrich, 1996, s. 4). Součástí regionu je společná hranice s Polskem téměř 52 km (Nováková, Mocek, 2003, s. 7), která umožňuje vycestovat do této země.

V regionu naleznete zříceninu hradu Potštejn a několik šlechtických sídel jako jsou zámky v Rychnově nad Kněžnou, Častolovicích, Doudlebách nad Orlicí, Opočně a Kostelci nad Orlicí. Velmi známá je také vojenská tvrz Hanička blízko Rokytnice v Orlických horách.

Milovníkům přírody složitý terén na úpatí Orlických hor nabízí ideální podmínky pro turistiku, cykloturistiku a v zimních měsících pokud je dostatek sněhové pokrývky je možné využít zimních sportů lyžování a běžkování ve známých lyžařských střediscích (Deštné v Orlických horách a Říčky, Rokytnice, Zdobnice, Bartošovice nebo Olešnice). Pro volný čas v létě je možné využít venkovní koupaliště v Rychnově, Vamberku, Opočně, Dobrušce, Týništi nad Orlicí a Kostelci nad Orlicí. V Dobrušce a v Rychnově je také krytý plavecký bazén.

Každoročně se konají pravidelné kulturní akce. Jedna z velice populárních akcí je Poláčkovo léto. Je největším kulturním svátkem města Rychnov nad Kněžnou. Festival nese jméno slavného rychnovského rodáka, spisovatele, humoristy a scénáristy Karla Poláčka. V historicky atraktivních památkových objektech (zámecká jízdárna, pivovar, letovisko Studánka, nádvoří Kolowratského zámku, zámek v Kvasínách) je možné shlédnout různé divadelní představení a koncerty. (Web RK)

Celému regionu dominují pracovní příležitosti ve společnosti vyrábějící automobily, buď přímo ve výrobním podniku, nebo ve firmách, které vyrábějí nebo nabízejí své služby pro toto odvětví. Průmyslová zóna se rozrůstá a zaměstnance loví napříč okresy. Díky tomu, je nezaměstnanost v rychnovském okrese rekordně nízká. Pracovníci v malém podhorském regionu chybí, a proto se hledají i z řad obyvatel jiných okresů, kterým dojíždění nevádí. Do kvasinské zóny zaměstnance lákají především platové podmínky. Významná část pracovníků je z Polska a zaměstnání zde našli i lidé z jiných zemí východní Evropy. S přílivem nových pracovníků se zhoršuje bezpečnostní situace. Na Rychnovsku vzrostla zejména drobná kriminalita (výtržnosti, krádeže v obchodech, přestupky v dopravě apod.) Kolem průmyslové zóny je stále složitější dopravní situace, zejména v době střídání směn se objevují kolony aut.

Vysoká poptávka po zaměstnancích také přináší rychnovskému okresu negativní jev, kdy průmyslová zóna stahuje zaměstnance z jiných oborů, a lidí je nedostatek ve službách, ale i v dalších oborech. Automobilka i její subdodavatelé tlačí mzdy nahoru a malí podnikatelé tomu těžko konkurují. Také rostou ceny za bydlení. (Zemanová, Nedbal, Rychnovský deník.cz)

Malý region Rychnovsko je oblast, která poskytuje běžnou nabídku v oblasti volnočasového vyžití. Pracovní příležitosti díky automobilovému průmyslu jsou zde nadstandardní a umožňují silnou kupní sílu pro lidi zde žijící.

Teoretická východiska byla věnována vymezení pojmů – volný čas, rodičovská dovolená, žena pohledem volného času a pár slov o regionu Rychnov nad Kněžnou, potřebných pro následující výzkum. Je zde také zamyšlení nad potřebností a důležitostí volného času. Každý jsme jiný a subjektivní náhled na význam volného času a hodnotová orientace je samozřejmě také rozdílná. V našich hodnotách nás ovlivňuje a utváří nejen společnost, ale řada dalších životních determinantů. Jeden z nejdůležitějších je naše primární (výchozí) rodina. A tou nejdůležitější osobou ovlivňující jedince v jeho prvních letech života je právě jeho matka, která je jeho vzorem pro utváření prvotních představ nejen o pojmu volný čas.

Následné výzkumné šetření mapuje množství a způsoby trávení volného času žen aktuálně na rodičovské dovolené v regionu Rychnov nad Kněžnou mající alespoň jedno dítě ve věku 1-3 roky.

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Samotný výzkum navazuje na teoretickou část, která uvádí do zvolené problematiky. Následující část s názvem výzkumné šetření je rozdělena do čtyř oddílů, které se postupně zabývají stanovením výzkumného cíle a dílčích cílů, rozbořením výzkumné metody, vydefinováním výzkumného souboru a shrnující interpretace výsledků.

5.1 Stanovení výzkumného cíle, formulace otázek, úkolů a hypotéz

Výzkumným cílem této bakalářské práce je zmapovat množství a náplň volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko.

Byly formulovány následující dílčí cíle:

- Zjistit množství VČ žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko
- Zjistit náplň VČ žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko

Pro objasnění zvolené problematiky byly k jednotlivým dílčím cílům stanoveny konkrétní úkoly, otázky a hypotézy.

Dílčí cíl 1:

Zjistit množství VČ žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko

H1: Většina žen na rodičovské dovolené postrádá dostatek volného času.

Otázky a úkoly:

- Kolik volného času ženy mají?
- Porovnat množství volného času v době bez dětí a množství volného času na rodičovské dovolené a zjistit zda došlo ke změně.
- Zjistit spokojenost s množstvím volného času

Základem pro vytvoření hypotézy je vlastní zkušenost autorky a je podpořena neformálním pozorováním okolních rodin. Pod pojmem většina se rozumí více než polovina žen, které se zúčastnily dotazníkového šetření. Hypotéza bude považována za platnou, pokud více jak polovina respondentek vyjádří nespokojenost s množstvím VČ.

Pro hodnocení dostatku VČ bereme aktuální projev spokojenosti žen s množstvím VČ na rodičovské dovolené.

H2: Množství volného času žen na rodičovské dovolené je ovlivněno výší finančních prostředků nebo počtem dětí.

Otázky a úkoly:

- Jaká je výše finančních prostředků, kterou mají ženy k dispozici?
- Kolik mají ženy dětí?
- Existuje závislost vybraných faktorů (finanční prostředky, počet dětí) na množství volného času žen na rodičovské dovolené?

Základem pro tuto hypotézu je předpoklad, že ženy na RD, které mají více dětí, tráví více času běžnou péčí o děti (převlékání, umývání, krmení apod.) nebo mají větší finanční výdaje (různé kroužky, cestování, zajištění péče apod.). Všechna péče týkající se vícero dětí nebo vynaložené větší finanční výdaje mohou souviset s množstvím VČ mající pro sebe k dispozici matky na RD. Více dětem se ženy musí více věnovat a pro ně samotné množství VČ zbývá méně. Dnešní konzumní způsob života ovlivňuje měsíční výdaje, které mohou být finančně náročnější a také mohou mít vliv na množství volného času.

Hypotéza může být podpořena Knotovou (2006, s. 29), autorkou zabývající se volným časem, která v jednom ze svých článků zmiňuje, že dochází k sociální rozrůzněnosti a tím se vytvářejí rozdíly v možnostech, ale i v osobních přístupech využívání VČ. Existují jedinci, kteří nemohou řádně využívat VČ pro svou životní situaci. Jako jedny z příkladů uvádí malé finanční příjmy a mladé rodiny, kde se dá předpokládat, že jsou děti. Kraus (2015, s. 128) v souvislosti s negativním ovlivňováním životního stylu doslovně uvádí: „*Ekonomická situace podmiňuje jak pracovní aktivity, tak aktivity volnočasové.*“

Hypotéza bude považována za platnou v případě, že bude platit alespoň jeden ze zvolených faktorů (finanční prostředky nebo počet dětí).

Dílčí cíl 2:

Zjistit náplň VČ žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko

H3: Způsob trávení volného času na rodičovské dovolené se výrazně změní oproti trávení volného času před narozením dětí

Otázky a úkoly:

- Jak ženy na rodičovské dovolené tráví svůj čas?
- Porovnat způsob trávení volného času v době před narozením dětí a v době na rodičovské dovolené

Základem pro vytvoření této hypotézy je vlastní zkušenost autorky a domněnky vycházející z pozorování rodin přátel a příbuzných s malými dětmi. Hypotéza může být dále podpořena autorkou Gurrentz (2003, s. 28), která říká, že v době mateřství není mnoho příležitostí se věnovat sama sobě. Mateřství změní žebříček hodnot a zejména v tom, čemu jsme se dříve věnovali a co nás uspokojovalo.

Za výraznou změnu v trávení VČ je zde považováno snížení množství výběru o minimálně 10% u více jak poloviny z nabízených možností a současně změna v prioritách u více jak 1/3 nabízených volnočasových aktivit. Dle logické úvahy existuje předpoklad, že matky na RD nebudou příliš často navštěvovat místa, která nejsou vhodná pro malé děti, jako jsou kavárny, restaurace, posilovna, různá cvičení, divadlo, kino apod. a k samostatné realizaci těchto aktivit již nebudou mít k dispozici dostatek času.

H4: Většina žen na RD přizpůsobuje volný čas dětem

Otázky a úkoly:

- Jak ženy tráví svůj volný čas s dětmi?
- Zjistit, co by ženy chtěly dělat ve svém volném čase a nemají na to čas.

Matky na RD se často zcela podřídí mateřským povinnostem a zapomenou na své zájmy a koníčky. Základem tohoto předpokladu bylo neformální sledování rodin žijících v okolí a dále může být podpořena literaturou Gurrentz (2003, s. 28), kde se uvádí, že mateřské instinkty „*se téměř bezvýhradně zaměří na dítě*“, je zde nebezpečí, že ženy dopustí, aby jim péče o dítě zabrala všechnu jejich čas. Mateřství by ženy

nemělo pohltit zcela, ale musí se o to zasloužit sami vyčleněním času a energie i pro své potřeby a zájmy.

Za pojem většina je považováno více jak 50% z celkového počtu respondentek (167), která se vysloví souhlasně k informaci maximálního přizpůsobování svého volného času dětem.

5.2 Výzkumná metoda

Praktická část výzkumu je založena na kvantitativním šetření. Tento způsob šetření umožňuje matematickou měřitelnost a procentuální vyjádření výsledků. Slovy Gavory (2000, s. 31) u kvantitativně orientovaného výzkumu je možnost „jednoznačného vyjádření výzkumných údajů v podobě čísel.“

Pro metodu sběru dat byl zvolen dotazník, který byl elektronickou formou rozšířen pomocí internetu. Elektronický dotazník byl zvolen z důvodu získání dostatečného počtu respondentů v krátkém čase a respondentky měly možnost v klidu domácího pohodlí vyplnit jednotlivé dotazy bez nutnosti přítomnosti zadavatele. Výběr prvků do výzkumného souboru proběhl náhodně a respondentky vyplnily dotazníky anonymně na základě své vlastní vůle.

Průzkum byl proveden pomocí elektronického dotazníku na internetové adrese <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/volny-cas-zen-na-rodicovske/> v období od 16. 7. do 16. 8. 2017. Dotazník byl nejdříve vytvořen v papírové formě (vzor je k nahlédnutí v příloze A1) a byl inspirován publikací od Gavory (2000) *Úvod do pedagogického výzkumu* a poté byl převeden na elektronickou verzi. Průměrná doba vyplňování byla 12:03min. Návratnost dotazníků byla 56,6% a je určena poměrem vyplněných a zobrazených dotazníků. V úvodu po otevření odkazu pro vyplnění byla uvedena formulace, komu je dotazník určen – „pro ŽENY aktuálně na RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ s alespoň jedním dítětem ve věku 1-3 roky žijící v regionu Rychnovsko“. Některé potencionální respondentky mohly zjistit, že nespádají do požadovaného úzkého vymezení výzkumného šetření a mohly tím zapříčinit nízkou návratnost dotazníků.

Elektronický dotazník obsahuje nejen úvodní informace, komu je dotazník určen a za jakým účelem byl vytvořen, ale také pokračuje nápovědou: „Volným časem se rozumí doba, kdy máte čas na sebe, na svoji realizaci, rozvoj, relaxaci apod.“ Skládá se z 25 otázek, z nichž jedna je souhrnná obsahující celkem 12 podotázek. Důvodem pro

tuto organizaci byla přehlednost a zjednodušení vyplňování do tabulky nabízející uzavřené typy otázek s nabízenými stejnými alternativními odpověďmi.

Otázky lze rozdělit do následujících okruhů:

- Otázky spojené s hypotézou H1: 7/ 9/ 11/ 15.1/ 15.3/ 15.5
- Otázky spojené s hypotézou H2: 10/ 12/ 16/ 17/ 18/ 19
- Otázky spojené s hypotézou H3: 8/ 13/ 15.2/ 15.4/ 15.7/ 15.9/ 15.10/ 15.11/ 15.12
- Otázky spojené s hypotézou H4: 14/ 15.6/ 15.8/ 20/ 21/ 22/ 23/ 24
- Otázky určující vhodnost vzorku: 1/ 2/ 4/ 5
- Otázky podávající informace o složení výzkumného souboru: 2/ 3/ 6/ 12/ 16/ 18
- Poslední bod s číslem 25 byl nepovinný a umožňoval prostor k volnému vyjádření k danému tématu.

Dotazníkové šetření bylo celkem vyplněno a potvrzeno 192 respondentkami. Z důvodu nevhodnosti vzorku muselo být z celkového počtu získaných dotazníků vyřazeno 25 dotazníků. Důvody pro vyřazení byly následující: některé dotazníky vyplnily ženy, které již pracují; které jsou aktuálně na mateřské dovolené a ženy, jejichž bydliště není v regionu Rychnov nad Kněžnou. Nesplnění jednotlivých kritérií se objevovaly buď samostatně, nebo v kombinacích. Proto dále bylo pracováno celkem se 167 dotazníky.

5.3 Výzkumný soubor

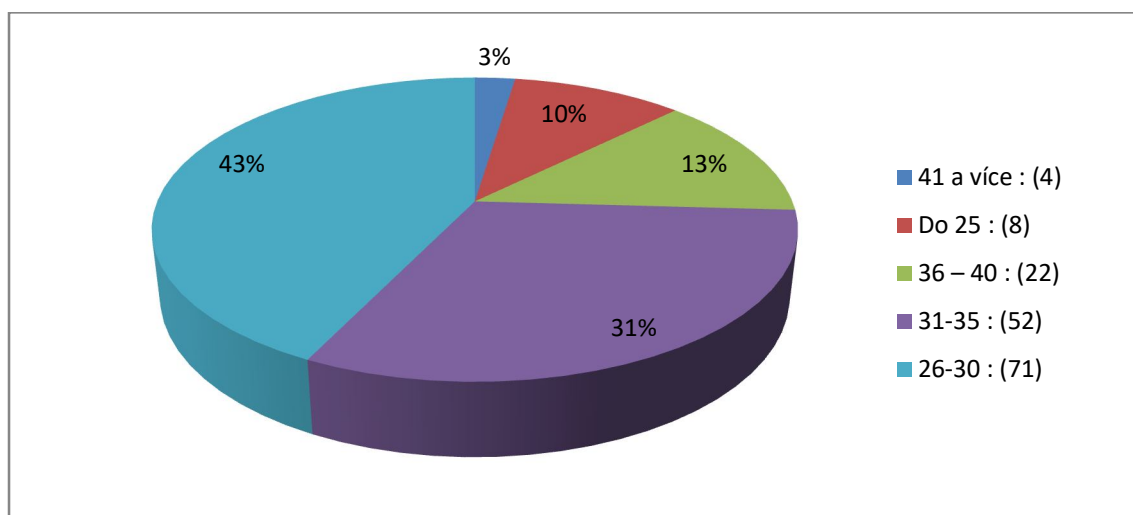
Pro prvky výzkumného souboru byla stanovena následující kritéria: ženy aktuálně na rodičovské dovolené s alespoň jedním dítětem ve věku 1-3 roky žijící v regionu Rychnovsko. Kritéria byla zvolena z důvodu získání výzkumného souboru stejných či podobných znaků. Existuje předpoklad, že ženy, které již nejsou na rodičovské dovolené si tak dobře nepamatují informace týkající se trávení volného času v tomto období, jako ženy, které jsou nyní na rodičovské dovolené a toto období přímo prožívají. Podané informace respondentkami jsou tak aktuální a nezkrácené.

Dalším kritériem bylo alespoň jedno dítě ve věku 1-3 roky. Zde je předpoklad, že žena pečující o dítě v tomto věku může jinak trávit volný čas než žena pečující o malé miminko, které má jiné požadavky vyžadující častou pravidelnost (např. krmení,

přebalování). Proto byl výběr soustředěn pouze na ženy na rodičovské dovolené a období na mateřské dovolené bylo vyloučeno. Další vymezení se týkalo žen žijících v regionu Rychnovsko. Byla zvolena jednotka regionu, kde se dají předpokládat životní podmínky stejné či podobné.

Složení zkoumaného souboru podle věku

Pro výběr nebyla věková hranice žen nijak omezena. Ve zkoumaném souboru jsou zastoupeny ženy na rodičovské dovolené různých věkových kategorií. Ženy ve věku do 25 let jsou reprezentovány 8 respondentkami – tvoří 10%. Nejpočetnější skupinu tvoří ženy ve věku od 26 do 30 let s počtem 71 – tvoří 43%. Druhou početnou skupinou jsou ženy ve věkové hranici od 31 do 35 let se zastoupením 52 – tvoří 31%. Skupina žen ve věku od 36 do 40 let jsou zastoupeny počtem 22 – tvoří 13%. Nejmenší počet respondentek je v kategorii 41 let a více – tvoří 3%.

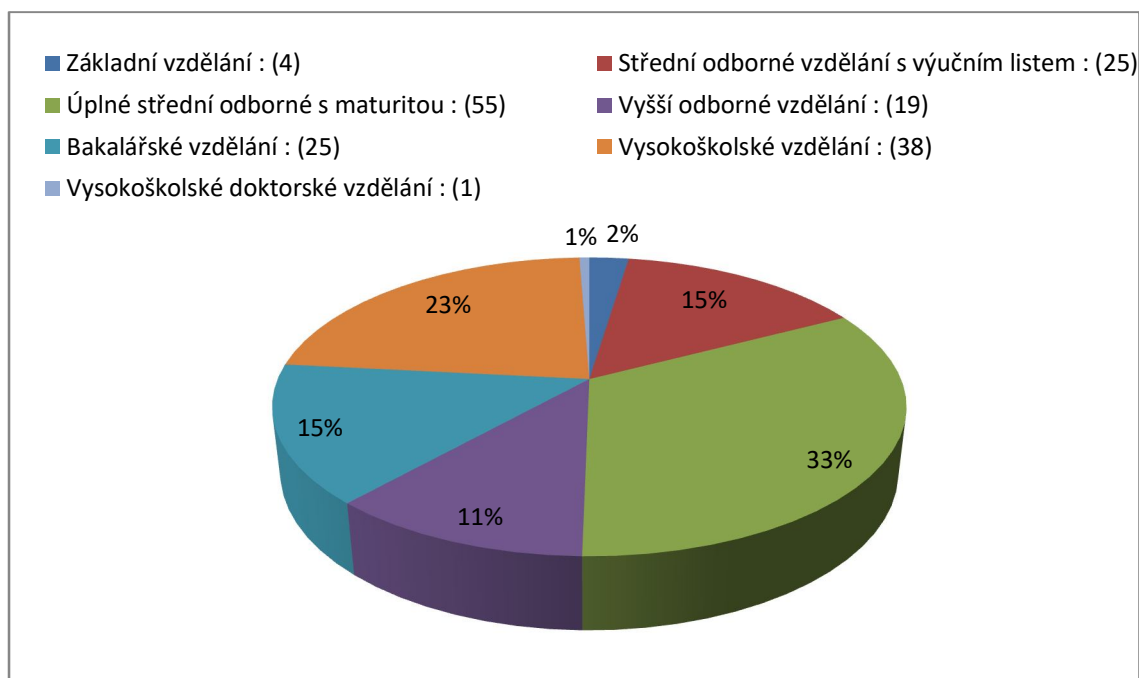

Graf 1 - Složení zkoumaného souboru podle věku

Složení zkoumaného souboru z hlediska vzdělání

Zkoumaný soubor z hlediska dosaženého vzdělání je různorodý. V dotazníku bylo nabídnuto deset různých odpovědí. Tři z nich nebyly zastoupeny, a to varianty – neúplné základní vzdělání, nižší střední vzdělání a úplné všeobecné vzdělání. Ženy se základním vzděláním jsou zastoupeny v počtu 4 – tvoří 2%. Ženy se středním odborným vzděláním s výučním listem jsou zastoupeny v počtu 25 – tvoří 15%. Nejpočetnější skupinu tvoří respondentky mající vzdělání úplné střední odborné s maturitou v počtu 55 – tvoří 33%. Vyšší odborné vzdělání je zde v počtu 19 – tvoří 11%, bakalářské vzdělání v počtu 25 – tvoří 15%, vysokoškolské doktorské vzdělání

v počtu 1 – tvoří 1%. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou jsou ženy s dosaženým vysokoškolským vzděláním v počtu 38 – tvoří 23%.

Graf 2 - Složení zkoumaného souboru z hlediska vzdělání

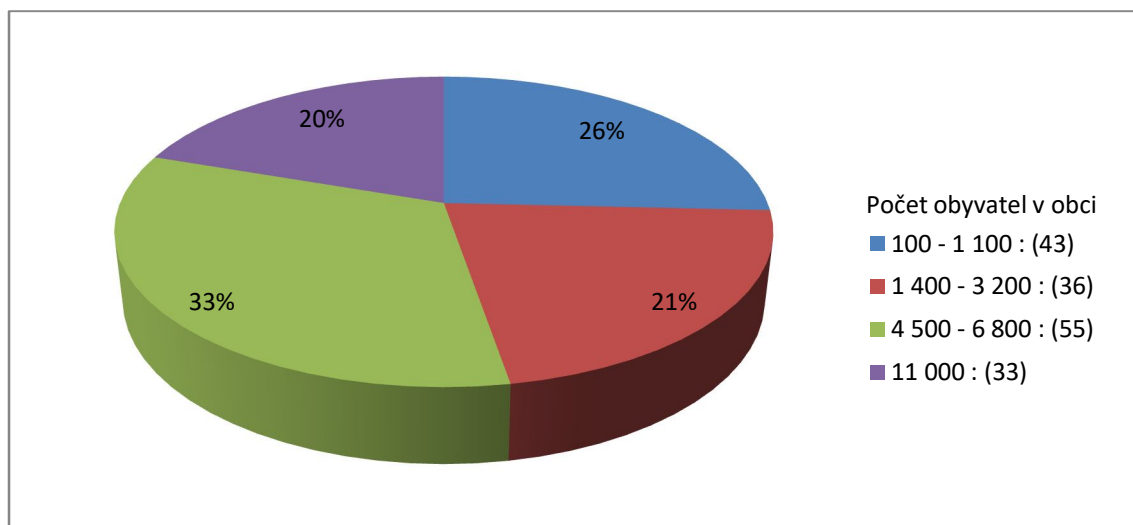
Složení zkoumaného souboru z pohledu velikosti bydliště

Respondentky v dotazníku uvedly své bydliště. Na základě této informace byl obcím přiřazen počet obyvatel. Zdrojem informací o počtu obyvatel v jednotlivých obcích byla databáze demografických údajů za obce Českého statistického úřadu ke dni 31. 12. 2016 <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>.

První skupina obsahuje 43 prvků a zahrnuje rozmezí 100 – 1 100 obyvatel v obci a tvoří 26%. Jmenovitě byly zastoupeny následující obce: Jahodov, Libel, Zdobnice, Orlické Záhoří, Očelice, Kounov, Zdelov, Rohenice, Lupenice, Lhoty u Potštejna, Ledce, Synkov, Rybná nad Zdobnicí, Olešnice, Olešnice u RK, Ohnišov, Pěčín, Podbřeží, Deštné v Orł.h., Záměl, Lično, Bílý Újezd, Pohoří, Liberk, Voděrady, Černíkovice, Potštejn, Albrechtice n.Orł., Čermná n.Orł., Javornice, Skuhrov nad Bělou.

Druhá skupina obsahuje 36 prvků a zahrnuje rozmezí 1 400 – 3 200 obyvatel v obci a z celkového počtu zkoumaného souboru tvoří 21%. Jmenovitě byly zastoupeny následující obce: Kvasiny, Častolovice, Doudleby n.Orł., České Meziříčí, Rokytnice v Orł.h., Borohrádek, Solnice, Opočno. Nejpočetnější skupina je tvořena 55 prvky a obsahuje obce s počty obyvatel v rozmezí 4 500 – 6 800 a tvoří 33%. Jsou zde zastoupeny obce: Vamberk, Týniště n.Orł., Kostelec n.Orł. a Dobruška.

Poslední skupina zahrnuje v regionu nejobývanější město Rychnov nad Kněžnou s počtem obyvatel 11 000. Šetření se zúčastnilo 33 respondentek a z celkového počtu ve zkoumaném souboru tvoří 20%.

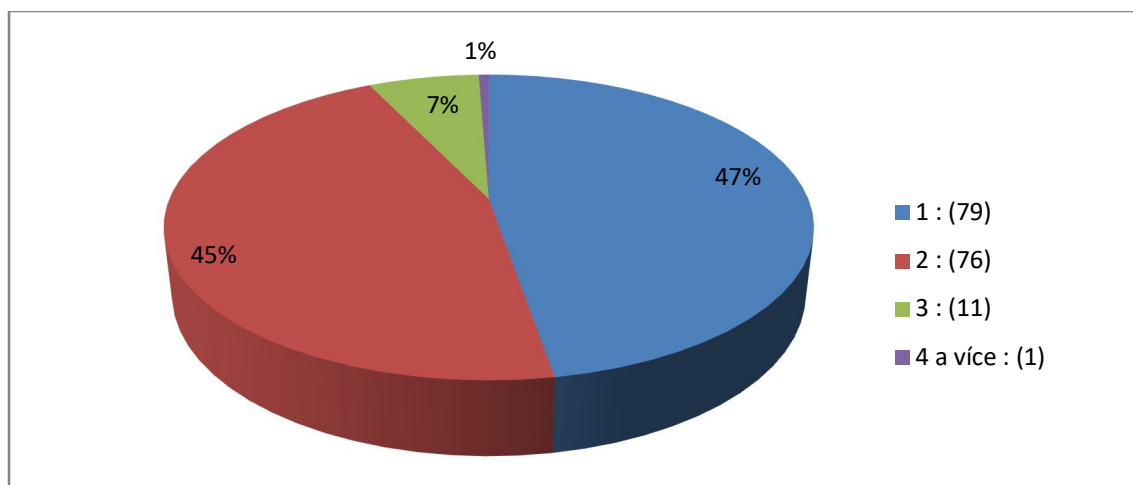

Graf 3 - složení zkoumaného souboru z pohledu velikosti bydliště

Složení zkoumaného souboru z hlediska počtu dětí

Pro výběr prvků do zkoumaného souboru počet dětí nebyl nijak určen. Omezujícím kritériem pro výběr týkající se dětí bylo alespoň jedno dítě ve věku 1-3 roky. Je zde předpoklad, že ženy pečující o děti v tomto věku mohou trávit podobně volný čas.

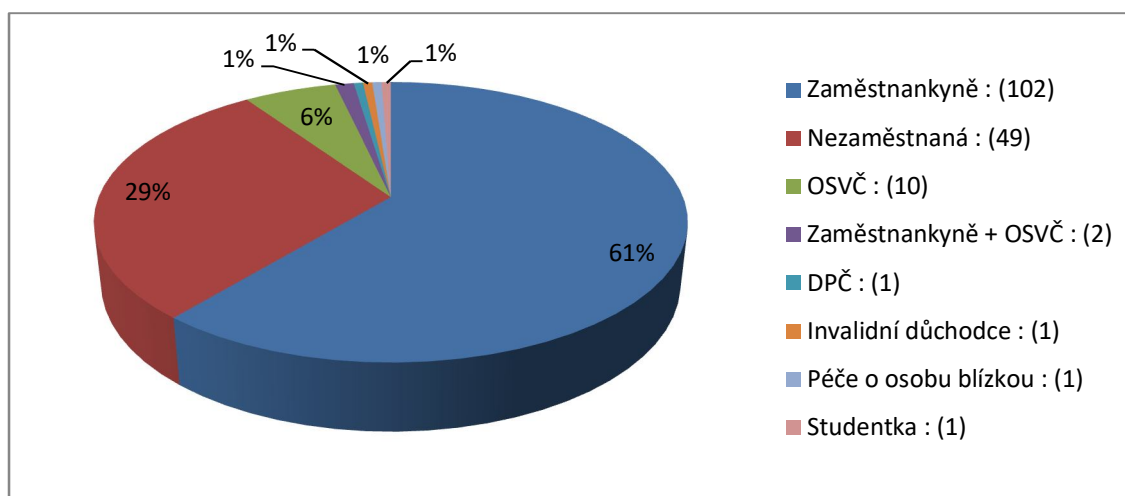
Ve zkoumaném souboru jsou dvě podobně velké skupiny žen. Nejpočetnější 79, kterou tvoří ženy s jedním dítětem – 47%. Druhou nejpočetnější skupinu zastoupenou 76 ženami tvoří 45%. Dále malou část obsahující 11 prvků jsou ženy se třemi dětmi – tvoří 7%. V souboru je zastoupena pouze jedna žena s více dětmi – tvoří 1%.

Graf 4 - Složení zkoumaného souboru z hlediska počtu dětí

Zkoumaný soubor z hlediska pracovního zařazení žen na RD

Respondentky odpovídaly na polo-uzavřenou formulaci: „Nyní jste na rodičovské dovolené vedena jako:“

Graf 5 - Pracovní zařazení žen na RD

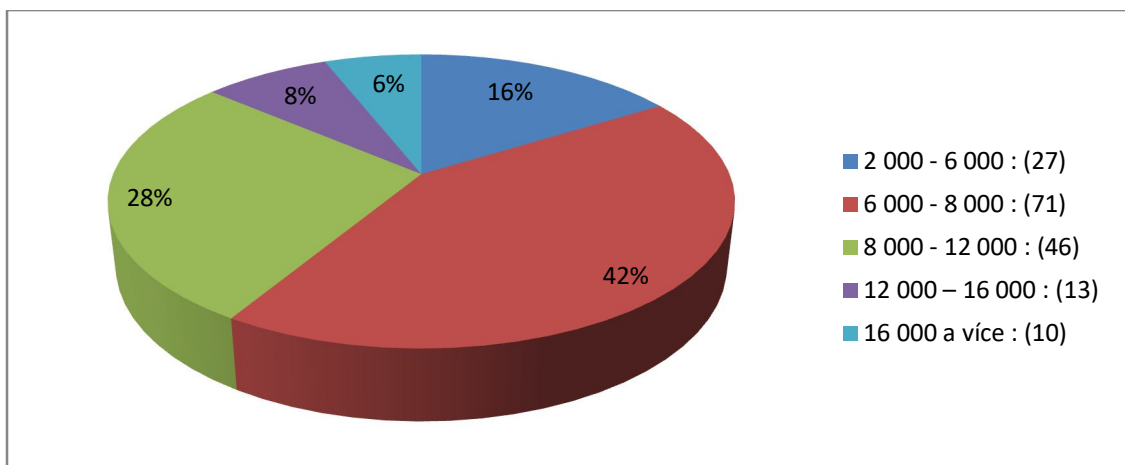
Z uvedeného grafu vyplývá, že zkoumaný soubor obsahuje nejvíce žen, které jsou na rodičovské dovolené vedeny jaké zaměstnankyně – tvoří ji více než polovinu (61%) celkem 102 respondentek. Druhá početně silná skupina je tvořena zařazením jako nezaměstnaná – celkem 49, tvoří 29%.

Složení zkoumaného souboru z ekonomického hlediska

Finanční možnosti zkoumaných prvků jsou rozděleny do dvou částí. Jedna část, která řeší ženy samotné, jejich veškeré čisté příjmy na rodičovské dovolené včetně státních příspěvků, přídavků, výživného, přivýdělku apod. a druhá část, která zjišťuje ekonomické možnosti celého rodinného rozpočtu, tzn. celkové čisté příjmy včetně příjmů partnera, pokud v rodině je a do rodinného rozpočtu přispívá.

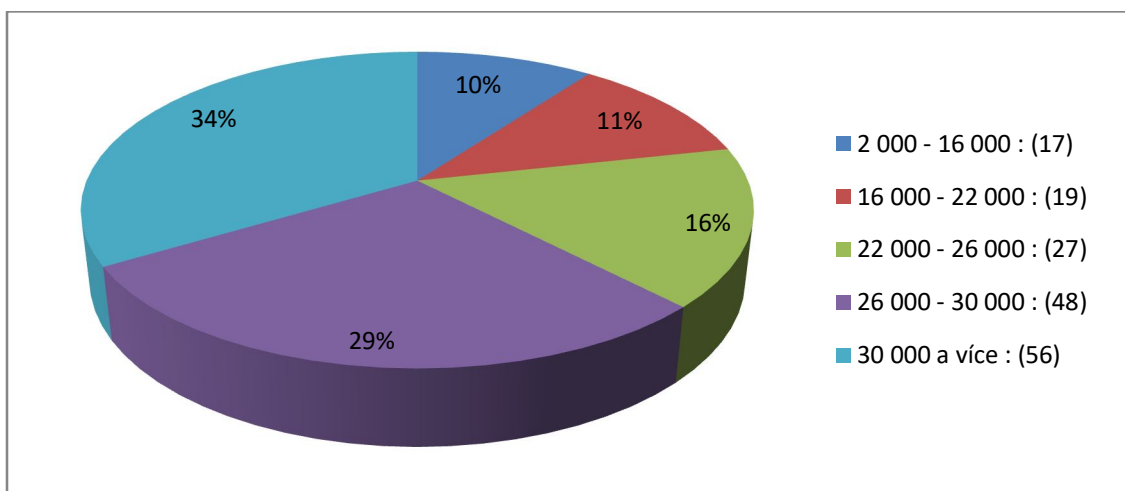
Ženy nejdříve odpovídaly na otázku zahrnující jejich finanční příjmy: „Jaké jsou Vaše veškeré čisté příjmy na rodičovské dovolené? (včetně státních příspěvků, přídavků, výživného, přivýdělku apod.)“

Skupina v rozmezí 2 000 – 6 000 tis./měsíc, v které je 27 prvků tvoří 16%. Nejpočetněji zastoupená skupina 71 respondentek je ve finančním rozmezí 6 000 – 8 000 tis./měsíc – tvoří 42%. Další velká skupina 8 000 – 12 000 tis./měsíc, kde je 46 žen, tvoří 28%. Menší skupinu tvoří finanční rozmezí 12 000 – 16 000 tis./měsíčně zastoupenou 13 respondentkami – tvoří 8% a nejméně žen 10 je ve skupině 16 000 tis./měsíčně a více – tvoří 6%.

Graf 6 – Veškeré čisté příjmy žen na rodičovské dovolené

Ženy dále odpovídaly na obdobnou otázku týkající se ekonomických možností celého rodinného rozpočtu: „Žijete s partnerem, který se účastní peněžně na rodinném rozpočtu – jaké jsou vaše čisté příjmy dohromady?. Respondentky, které na uvedenou otázku odpověděly: „*Ne, partnera nemám – jsem samoživitelka*“ (4 respondentky) nebo „*Partnera mám, ale na rozpočtu se nepodílí*“ (6 respondentek) byly zařazeny do skupiny dle výše jejich čistých příjmů na rodičovské dovolené.

Graf 7 – Celkové čisté příjmy včetně příjmů partnera (rodinný rozpočet)

Tento graf ukazuje zkoumaný soubor z hlediska čistých finančních možností celé rodiny. Žena, děti a případně partner, který do rodinného rozpočtu přispívá. Nejméně zastoupená skupina je v rozmezí 2 000 – 16 000 tis./měsíc, kde je 17 respondentek – tvoří 10%. Další skupinu tvoří finanční rozmezí 16 000 – 22 000 tis./měsíc zastoupenou 19 respondentkami – tvoří 11%. Následuje skupina 22 000 – 26 000 tis./měsíc, kde je 27 žen a tvoří 16%. Velkou skupinu tvoří finanční rozmezí 26 000 – 30 000 tis./měsícně

zastoupenou 48 respondentkami – tvoří 29% a v nepočtenější skupině 30 000 a více je 56 žen – tvoří 34%.

Dotazníkové šetření nám zde ukazuje skutečnost, která nebyla předmětem zkoumání. Finanční situace mnoha rodin na Rychnovsku je velice silná. I přesto, že jsou ženy na rodičovské dovolené, je zde velké zastoupení rodin, které disponují čistým rodinným rozpočtem více než 30 000 tisíc měsíčně. Dobré finanční zajištění se dalo předpokládat vzhledem k tomu, že region žije především z automobilového průmyslu, který zaměstnává velké množství lidí s nadprůměrnými platy.

5.4 Interpretace výsledků

V této části bakalářské práce jsou interpretovány výsledky stanovených úkolů, otázek, a případná platnost hypotéz. Tato kapitola je rozdělena do dvou částí dle zvolených dílčích cílů. První se týká množství volného času a druhá se týká způsobu trávení volného času.

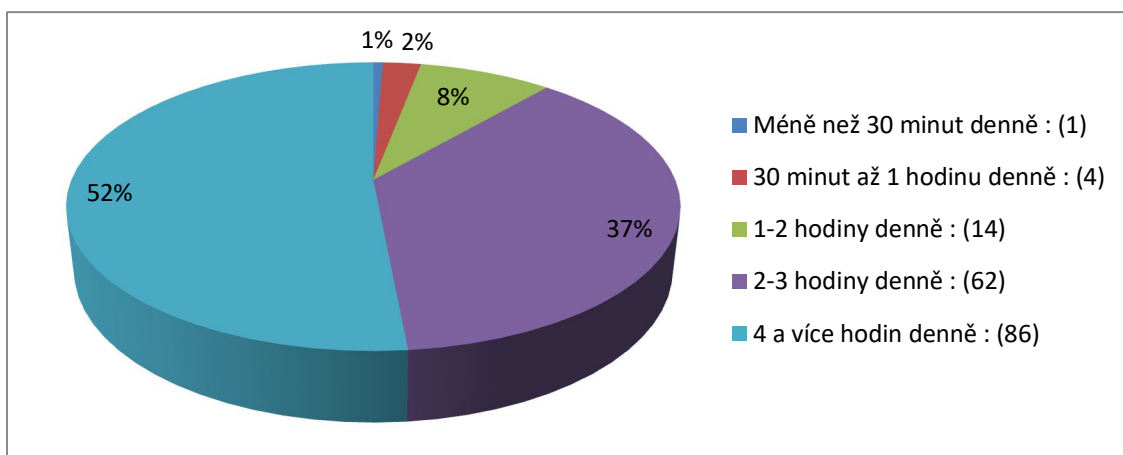
Data byla získána elektronickým dotazníkem a následně zpracována do xls-tabulek a grafů. Procenta byla s ohledem na přehlednost zaokrouhlena na celá čísla.

5.4.1 Množství volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko

Množství volného času žen na rodičovské dovolené se týká hypotézy H1 a H2. Jsou zde zpracovány následující informace: Kolik volného času ženy na rodičovské dovolené mají, jak se množství volného času změnilo porovnáním aktuální doby na rodičovské dovolené a doby, kdy ještě děti neměly. Dále zjištění, zda jsou ženy spokojeny s množstvím volného času, kterým aktuálně disponují, jak moc je pro ně důležitý a zda by ho chtěly více. Také jsou zde prezentovány výsledky týkající se možného vlivu vybraných faktorů (finančních prostředků a počtu dětí) na množství volného času.

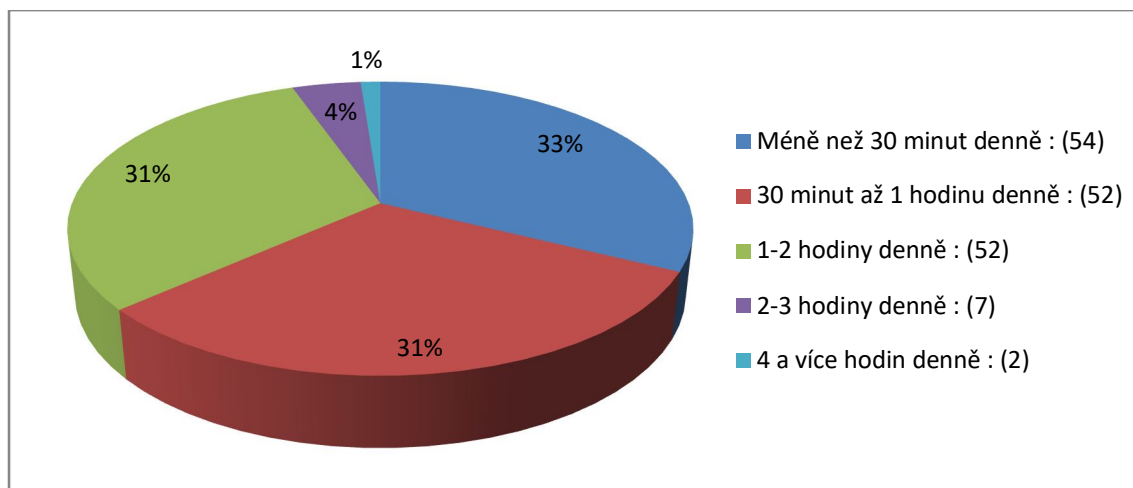
H1: Většina žen na rodičovské dovolené postrádá dostatek volného času.

Dotazník obsahoval dotaz: „Kolik volného času jste měla, než jste měla děti?“.

Graf 8 - Množství VČ v době bez dětí

Dále respondenty odpovídaly na dotaz: „Kolik volného času máte na rodičovské dovolené pouze sama pro sebe, své zájmy, koníčky?“.

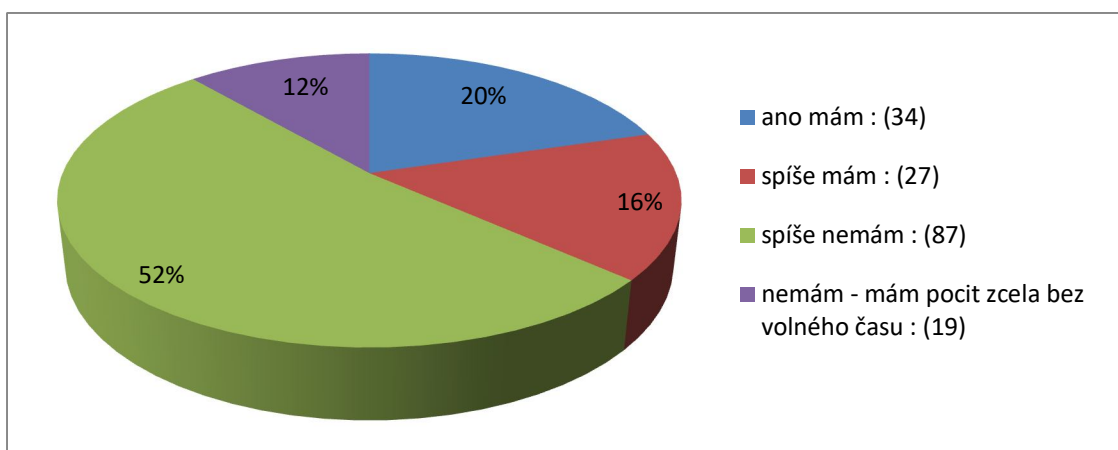
Graf 9 - Množství VČ v době na RD

Tabulka 1 - Porovnání množství VČ v době bez dětí a v době na RD

Množství VČ	Ženy v době bez dětí		Ženy na RD	
	počet	%	počet	%
Méně než 30 minut denně	1	1	54	33
30 minut až 1 hodinu denně	4	2	52	31
1 – 2 hodiny denně	14	8	52	31
2 – 3 hodiny denně	62	37	7	4
4 a více hodin denně	86	52	2	1
Kontrolní součty	167	100	167	100

Z tabulky 1 je patrné, jak výrazně se změnil volný čas žen na rodičovské dovolené v porovnání s dobou, kdy ženy ještě neměly děti. V době bez dětí má 52% žen denně čas 4 hodiny a více, ale v době na RD tento výběr označilo jen 1% žen. V době na rodičovské dovolené jsou nejčastější odpovědi téměř rovnoměrně rozloženy do prvních tří časových úseků < 30 min. denně 33%; 30 min. – 1 hod. denně 31%; 1 – 2 hod. denně 31%. Podíváme-li se na tabulku uceleně, zjistíme, že v době bez dětí jsou čísla seřazena vzestupně a v době na RD jsou čísla přesně obráceně sestupně. Tabulka přehledně zobrazuje, jak se množství VČ zcela převrátilo.

Oblast množství VČ byla ještě doplněna o reakci na dotaz: „*Máte na rodičovské dovolené volný čas?*“. Více než polovina respondentek (87) na dotaz, zda mají VČ na RD označila odpověď „*spíše nemám*“ a část (19) zvolila nejméně příznivou odpověď „*nemám – mám pocit zcela bez volného času*“.

Graf 10 - Hodnocení žen, zda mají na RD volný čas

Následuje přehled tří dotazů na spokojenost s VČ, důležitost volného času a na to, zda by ženy chtěly více času pro sebe.

Tabulka 2 - Dotazy na důležitost a spokojenost s množstvím VČ

Odpověď	„Jak moc je pro Vás volný čas důležitý?“		„Jste spokojena s množstvím volného času, který nyní máte?“		„Chtěla bych mít více volného času pro sebe (dobu být bez dětí a věnovat se svým zájmům, odpočinku apod.)“	
	počet	%	počet	%	počet	%
Zcela ANO	50	30	12	7	40	24
Spíše ANO	72	43	25	15	60	36
Ani ANO/ani NE	35	21	40	24	39	23
Spíše NE	10	6	67	40	26	16
Absolutně NE	0	0	23	14	2	1
Kontrolní součty	167	100	167	100	167	100

Z tabulky 2 lze vyčíst, že si ženy plně uvědomují důležitost volného času. Pro 30% respondentek je VČ důležitý zcela a pro 43% je VČ důležitý spíše. Více než polovina žen označila negativní odpověď na spokojenost s množstvím VČ, kterým aktuálně disponují, 40% respondentek je nespokojena spíše a 14% je nespokojena absolutně. Také více než polovina žen by chtěla mít více VČ jen pro sebe, 24% vyslovilo toto přání zcela a 36% spíše.

ZÁVĚR K H1:

Celkem 73% žen si uvědomuje jak moc je pro ně VČ důležitý. Pro nespokojenost s množstvím VČ se vyslovila více jak polovina dotázaných – celkem 54% a většina žen – celkem 64% vnímá VČ na rodičovské dovolené, že ho nemá. Mít více VČ by chtělo 60% respondentek. Z těchto všech výsledků se potvrzuje předpoklad, že více než 50% žen na RD postrádá dostatek volného času, a proto **H1 je přijata za platnou.**

H2: Množství volného času žen na rodičovské dovolené je ovlivněno výší finančních prostředků nebo počtem dětí.

Množstvím VČ jsme se již zabývali v H1 – Graf 8 na straně 42. Vybrané faktory výše finančních prostředků a počet dětí jsou přehledně popsány a zobrazeny v oddíle 5.3 s názvem Výzkumný soubor, kde je detailně rozebráno složení výzkumného vzorku z různých hledisek.

Z hlediska počtu dětí (graf 4 na straně 38) jsou zde dvě výrazné skupiny žen – s jedním dítětem 47% a se dvěma dětmi 45%. Z hlediska finančních možností celé rodiny (graf 7 na straně 40) je nejpočetnější skupina zastoupena s čistým rodinným příjmem více než 30 000 tis. měsíčně – tvoří 34%. Naopak nejméně žen obsahuje finanční rozmezí 2 000 – 16 000 tis./měsíc – 10% dotázaných. Zajímavá skutečnost je, že hodnoty mají vzestupnou tendenci od nejmenšího zastoupení po největší kopírující vzestupné finanční rozmezí.

Dále byla zkoumána skutečnost, zda množství VČ žen na RD může být ovlivněno vybranými faktory (výší finančních prostředků nebo počtem dětí). K ověření byla stanovena nulová hypotéza pro vybrané faktory (H2⁰a; H2⁰b). V oddíle 5.1 týkající se stanovení výzkumných cílů a tvorby hypotéz, byla do rozboru H2 stanovena podmínka k platnosti, aby byla tato hypotéza přijata za platnou, postačí jen jedna závislost.

H2⁰a: Je zde předpoklad, že mezi množstvím volného času žen na RD a počtem dětí není žádná statisticky významná závislost.

Existuje závislost mezi množstvím volného času žen na RD a počtem dětí v rodině? Pro ověření tohoto předpokladu bylo zvoleno testové kritérium Test dobré shody χ^2 na hladině významnosti 0,05. Výpočet testového kritéria byl proveden na základě údajů v tabulce 3.

Tabulka 3 – Závislost množství VČ (na RD) na počtu dětí

Množství VČ na RD / počet dětí	1 dítě	2 děti	3 a více dětí	Celkem
Méně než 30min.	16	34	4	54
30min. – 1 hod.	24	24	4	52
1 hod. – 2 hod.	33	17	2	52
více než 2 hod.	6	1	2	7
Kontrolní součty	79	76	11	167

Pozn.: Z důvodu příliš malých počtů byly sloučeny počty respondentek mající 3 děti a respondentky mající 4 a více dětí.

Z výše uvedených následovaných hodnot byly vypočítány očekávané četnosti pro nulovou hypotézu, hodnotu testového kritéria $\chi^2 = 18,661$ a následně byla tato vypočítaná hodnota porovnána s kritickou hodnotou z tabulek pro hladinu významnosti 0,05 a 6 stupňů volnosti. Při porovnání vypočítané hodnoty s příslušnou kritickou hodnotou zvoleného testového kritéria $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$ byl učiněn závěr, že vypočítaná hodnota $\chi^2(18,661)$ je větší než kritická (12,592) a proto je zamítnuta H2⁰a a přijata hypotéza alternativní na hladině významnosti 0,05, že existuje závislost mezi množstvím volného času žen na RD a počtem dětí.

H2⁰b: Je zde předpoklad, že mezi množstvím volného času žen na RD a množstvím financí není žádná statisticky významná závislost.

Existuje závislost mezi množstvím volného času žen na RD a financemi v rodině? Pro ověření tohoto předpokladu bylo zvoleno testové kritérium Test dobré shody χ^2 na hladině významnosti 0,05. Údaje v tabulce 4 posloužily jako výchozí pro výpočet testového kritéria.

Tabulka 4 - Závislost množství VČ (na RD) na celkovém čistém rozpočtu

Množství VČ na RD / čistý rozpočet	2-16 tis.	16-22 tis.	22-26 tis.	26-30 tis.	30 tis. a více	Celkem
Méně než 30min.	8	6	10	11	19	54
30min. – 1 hod.	6	6	6	17	17	52
1 hod. – 2 hod.	3	5	10	17	17	52
Více než 2 hod.	0	2	1	3	3	7
Celkem	17	19	27	48	56	167

Pozn.: S ohledem na velmi malé počty byly sloučeny počty respondentek pro sloupec zastupující množství více než 3 hodiny a sloupec prezentující 2 – 3 hodiny do jednoho.

Z výše uvedených následovaných hodnot byla vypočítána očekávaná četnost pro nulovou hypotézu, hodnotu testového kritéria $\chi^2 = 7,552$ a následně byla tato vypočítaná hodnota porovnána s kritickou hodnotou z tabulek pro hladinu významnosti 0,05 a 12 stupňů volnosti. Na základě porovnání vypočítané hodnoty s příslušnou kritickou hodnotou zvoleného testového kritéria $\chi^2_{0,05}(12) = 21,026$ byl učiněn závěr, že vypočítaná hodnota $\chi^2(7,552)$ je menší než kritická (21,026) a proto je přijata H3^{0b} na hladině významnosti 0,05, že neexistuje závislost mezi množstvím volného času žen na RD a množstvím financí.

ZÁVĚR K H2:

Podle zjištěných údajů má na množství volného času žen na rodičovské dovolené vliv počet dětí v rodině, a proto **je H2 přijata za platnou.**

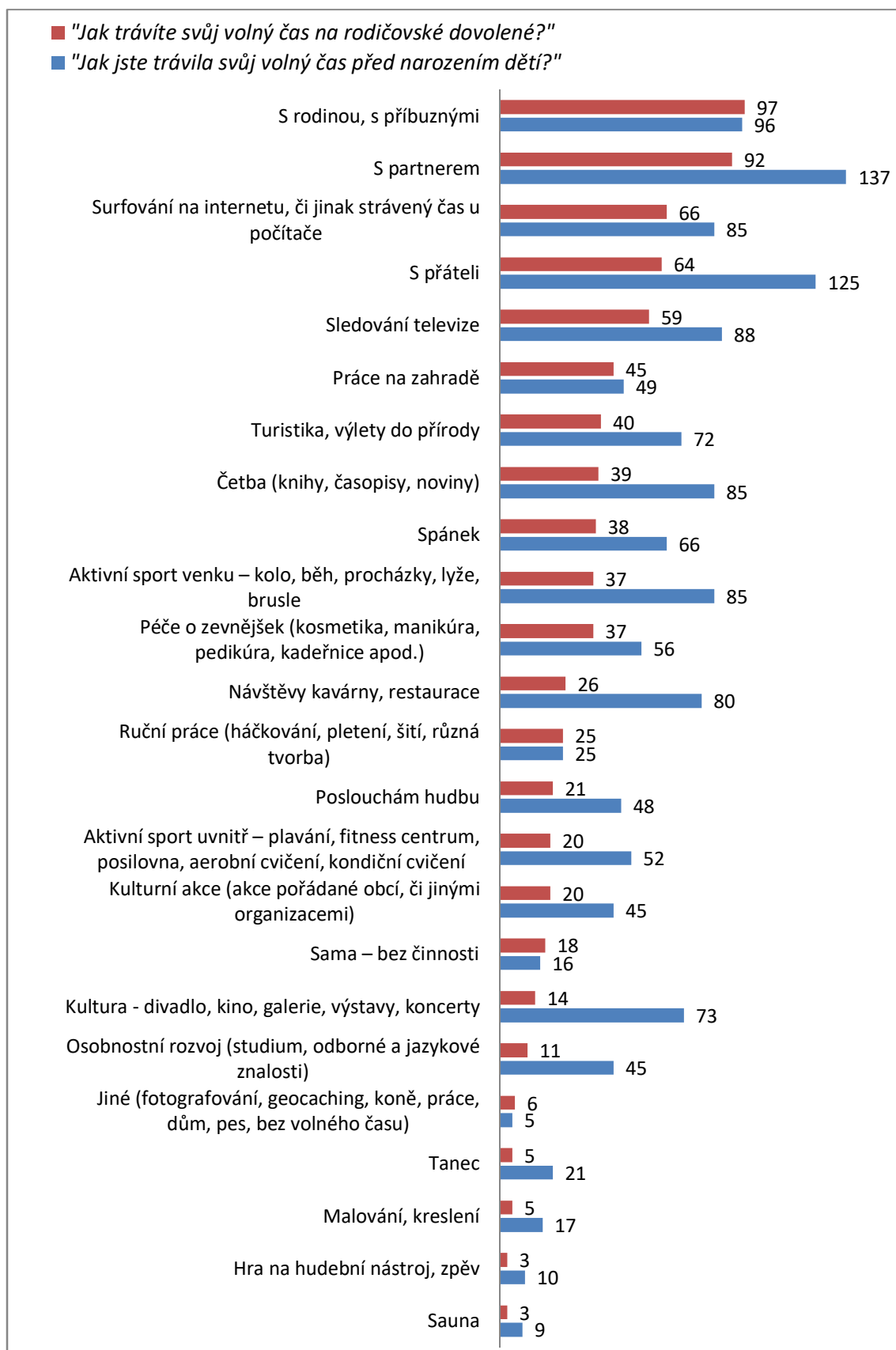
5.4.2 Náplň volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko

Způsobu trávení VČ žen na rodičovské dovolené se týkají hypotézy H3 a H4. Obsahují následující informace: Jak tráví ženy svůj VČ, jak se změnila náplň VČ porovnáním doby na rodičovské dovolené a doby před narozením dětí. Jsou zde také informace o volném čase trávený s dětmi a přání žen, co by chtěly dělat ve svém VČ a nezbývá jim na to čas.

H3: Způsob trávení volného času na rodičovské dovolené se výrazně změní oproti trávení volného času před narozením dětí

Ženy odpovídaly na dotazy: „*Jak jste trávila svůj volný čas před narozením dětí?*“ a „*Jak trávíte svůj volný čas na rodičovské dovolené?*“. Z nabídnutých odpovědí měly

možnost vybrat více možností a měly také možnost zvolit vlastní odpověď. Výsledky obou dotazů byly shrnuty do následujícího grafu 11 a porovnány.

Graf 11 - Porovnání trávení VČ v době v době na RD a v době bez dětí (1)

První červené označení charakterizuje trávení VČ žen na RD a druhé modré značení charakterizuje trávení VČ žen v době, kdy ještě neměly děti. Graf odhaluje skutečnost, že téměř ve všech výrazných oblastech dochází ke snížení zvolených volnočasových aktivit (celkem u 20 z počtu nabízených variant 24). V jedné z výrazných oblastí tomu tak není - v trávení volného času s rodinou a příbuznými.

Jak ženy na rodičovské dovolené tráví svůj volný čas? Šetření ukázalo, že matky na RD nejčastěji tráví se svou nejbližší rodinou – příbuzní, partner, dále pak s přáteli. Poukazuje to na skutečnost, že ženy na RD vyhledávají ve svém VČ především společnost:

Osobní kontakty:

- S rodinou, s příbuznými – 97x
- S partnerem – 92x
- S přáteli – 64x

Další početnou volnočasovou oblastí je surfování na internetu nebo jinak strávený čas u počítače a sledování televize:

Média:

- Surfování na internetu, či jinak strávený čas u počítače – 66x
- Sledování televize – 59x

Až teprve po výše uvedených oblastech se v označené četnosti objevují volnočasové aktivity, které jsou spojeny s aktivním pohybem – práce na zahradě, turistika a výlety do přírody. Spojí-li se skupiny aktivní sport uvnitř a venku, tvoří také výraznou skupinu:

Pohyb, sportovní aktivity:

- Práce na zahradě – 45x
- Turistika, výlety do přírody – 40x
- Aktivní sport venku – 37x
- Aktivní sport uvnitř – 20x

Následuje přehled méně početných skupin aktivit, na které ženám na rodičovské dovolené již nezbyvá příliš čas:

Relaxace doma:

- Četba (knihy, časopisy, noviny) – 39x
- Spánek – 38x
- Ruční práce a tvorba – 25x

- Poslech hudby – 21x
- Sama bez činnosti – 18x

Péče o zevnějšek – 37x

Kultura:

- Kulturní akce (obce, organizace) – 20x
- Kultura – divadlo, kino, galerie, výstavy, koncerty – 14x
- Návštěvy kavárny, restaurace – 26x

Osobnostní rozvoj (studium, odborné a jazykové znalosti) -11x

Byl porovnán způsob VČ v době bez dětí a v době na rodičovské dovolené. Počet pro danou aktivitu byl procentuálně vyjádřen vzhledem k celkovému počtu respondentek (167) a v posledním sloupci byl vyčíslen procentuální rozdíl – o kolik byla daná aktivita méně volena. V následujícím přehledu jsou uvedeny jen nejméně výraznější změny dle jednotlivých druhů aktivit:

Tabulka 5 - Výrazné změny v trávení VČ

Oblast	VČ aktivita	Bez dětí		Na RD		Procentuální pokles
		Počet	%	Počet	%	Rozdíl %
Kontakt	S partnerem	137	82	92	55	27
	S přáteli	125	75	64	38	37
Relaxace doma	Sledování televize	88	53	59	35	18
	Četba (knihy, časopisy, noviny)	85	51	39	23	28
	Poslech hudby	48	29	21	13	16
	Spánek	66	40	38	23	15
Pohyb	Aktivní sport venku	85	51	37	22	29
	Turistika, výlety do přírody	72	43	40	24	19
	Aktivní sport uvnitř	52	31	20	12	19
Kultura	Kavárna, restaurace	80	48	26	16	32
	Kulturní akce (obce, organizace)	45	27	20	12	15
	Kultura – divadlo, kino, galerie...	73	44	14	8	36
	Osobnostní rozvoj	45	27	11	7	20

Tabulka 5 dokazuje, že došlo ke snížení množství výběru minimálně o 10% a to více jak u poloviny z nabízených možností. Nejvýraznější procentuální poklesy jsou v oblasti času trávení s přáteli – 37%, návštěvy kaváren a restaurací – snížení o 32% a kulturní vyžití jako je divadlo, kino, galerie, výstavy a koncerty – 36%. Zde je vidět, že se jedná zejména o místa ne příliš vhodná pro malé děti. Na své přátele již také

respondentky nemají tolik času jako v době bez dětí, z pochopitelných důvodů dávají přednost rodině a partnerovi.

Pro názornější vizuální zhodnocení největších rozdílů je dále možné shlédnout porovnání uvedné v příloze B, kde je uveden graf 12 ještě jednou porovnávající trávení VČ na RD a v době bez dětí, ale s číselným řazením podle četnosti volnočasových aktivit provozovaných v době bez dětí.

Následující tabulka 6 byla seřazena dle četnosti zvolených volnočasových aktivit a dokazuje, že na RD dochází ke změně priorit činností (více jak u 1/3 nabízených volnočasových aktivit):

Tabulka 6 - Porovnání způsobu VČ dle pořadí četnosti

Pořadí	VČ na rodičovské dovolené	Četnost	VČ před narozením dětí	Četnost
1	S rodinou, s příbuznými	97	S partnerem	137
2	S partnerem	92	S přáteli	125
3	Internet, počítač	66	S rodinou, s příbuznými	96
4	S přáteli	64	Sledování televize	88
5	Sledování televize	59	Aktivní sport venku – kolo, běh...	85
6	Práce na zahradě	45	Četba (knihy, časopisy, noviny)	85
7	Turistika, výlety do přírody	40	Internet, počítač	85
8	Četba (knihy, časopisy, noviny)	39	Návštěvy kavárny, restaurace	80
9	Spánek	38	Kultura - divadlo, kino, galerie...	73
10	Péče o zevnějšek (kosmetika...)	37	Turistika, výlety do přírody	72
11	Aktivní sport venku – kolo, běh...	37	Spánek	66
12	Návštěvy kavárny, restaurace	26	Péče o zevnějšek (kosmetika...)	56
13	Ruční práce (háčkování, tvorba...)	25	Aktivní sport uvnitř – plavání...	52
14	Poslouchám hudbu	21	Práce na zahradě	49
15	Kulturní akce (obce, organizace)	20	Poslouchám hudbu	48
16	Aktivní sport uvnitř – plavání...	20	Osobnostní rozvoj (studium...)	45
17	Sama – bez činnosti	18	Kulturní akce (obce, organizace)	45
18	Kultura - divadlo, kino, galerie...	14	Ruční práce (háčkování, tvorba...)	25
19	Osobnostní rozvoj (studium...)	11	Tanec	21
20	Jiné (fotografování, koně, dům...)	6	Malování, kreslení	17
21	Malování, kreslení	5	Sama – bez činnosti	16
22	Tanec	5	Hra na hudební nástroj, zpěv	10
23	Sauna	3	Sauna	9
24	Hra na hudební nástroj, zpěv	3	Jiné (fotografování, koně, dům...)	5

Z pohledu VČ na rodičovské dovolené dochází k nejméně výraznějším posunům:

- Internet a počítač ze 7 místa na 3
- Turistika a výlety do přírody z 10 místa na 7

- Práce na zahradě ze 14 místa na 6
- Ruční práce a různá tvorba z 18 místa na 13

Tento rozbor poukazuje na skutečnost, že jsou preferovány volnočasové aktivity, které lze provozovat spolu s dětmi – turistika a výlety, práce na zahradě, kde si děti mohou sami hrát; nebo v době klidu a pohodlí domova, kdy děti odpočívají a spí – počítač, ruční práce a různá tvorba.

Z pohledu VČ před narozením dětí dochází k výrazným propadům:

- Návštěvy kavárny a restaurace z 8 místa na 12
- Aktivní sport venku z 5 místa na 11
- Aktivní sport uvnitř z 13 místa na 16
- Kultura – divadlo, kino, galerie apod. z 9 místa až na 18

Z tohoto shrnutí vyplývá, že jsou méně voleny volnočasové aktivity, které předpokládají čas, který máme k dispozici sami pro sebe, a mohou být sdíleny především s dospělými osobami.

Trávení VČ může být spojené s nejrůznějšími překážkami a obtížemi. H3 týkající se způsobu trávení VČ na rodičovské dovolené byla doplněna o následující tři dotazy:

Tabulka 7 - Přehled dotazů na ovlivňování VČ

Odpověď	„Množství finančních prostředků, které máte k dispozici, ovlivňuje trávení Vašeho volného času?“		„Místo (obec), kde žijete, ovlivňuje Váš výběr volnočasových aktivit?“		„Je pro Vás problém cestovat za případnými volnočasovými aktivitami?“	
	počet	%	počet	%	počet	%
Zcela ANO	37	22	34	20	20	12
Spíše ANO	49	30	58	35	46	28
Ani ANO/ani NE	12	7	18	11	21	12
Spíše NE	42	25	47	28	52	31
Absolutně NE	27	16	10	6	28	17
Kontrolní součty	167	100	167	100	167	100

Z tabulky 7 je možné vyčíst, že polovina dotázaných žen 52% je přesvědčena o vlivu množství finančních prostředků, které mají k dispozici, na jejich trávení VČ. Obdobné množství 55% dotázaných žen si myslí, že výběr volnočasových aktivit také ovlivňuje místo, kde žijí. Dotaz na případné cestování za volnočasovými aktivitami není tak zcela jednoznačné. Pokud nejsou volnočasové aktivity v dosahu místa bydliště, pro 40% dotázaných žen je problém cestovat, pro 48% to není problém.

Následuje přehled čtyř dotazů doplňující informace o způsobu trávení VČ na rodičovské dovolené:

Tabulka 8 - Doplňující dotazy k náplni volného času

Odpověď	„Umíte si zorganizovat povinnosti a vyčlenit si čas pouze pro sebe?“		„S náplní Vašeho volného času jste spokojena?“		„Jak moc se změnila Vaše volba aktivit ve volném čase před rodičovskou dovolenou a v jejím průběhu?“		„Snažíte se vědomě se postarat o vlastní potřeby a zájmy?“	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
Zcela ANO	23	14	8	5	67	40	10	6
Spíše ANO	61	37	67	40	57	34	69	41
Ani ANO/ani NE	27	16	42	25	19	11	38	23
Spíše NE	52	31	44	26	23	14	49	29
Absolutně NE	4	2	6	4	1	1	1	1
Kontrolní součty	167	100	167	100	167	100	167	100

Na RD je s náplní volného času spokojeno 45% žen. Vědomí, že si umějí zorganizovat povinnosti a vyčlenit si čas jen pro sebe, má celkem 51% dotázaných a 47% se snaží vědomě se postarat o své vlastní potřeby a zájmy. Velká část matek 40% si je vědoma toho, že se jim zcela změnila volba volnočasových aktivit v porovnání doby před RD a v jejím průběhu - třetina žen si myslí, že ke změně došlo spíše ano.

ZÁVĚR K H3:

Výše uvedené přehledy týkajících se H3 se dají shrnout následovně: Při porovnání způsobu VČ v době bez dětí a v době na RD došlo ve všech výrazných volnočasových aktivitách k poklesu výběru (snížení častosti). Pouze v oblasti trávení VČ s rodinou a příbuznými tomu tak není. Snížení množství výběru více jak 10% se týkalo více jak poloviny nabízených možností. Ženy na RD vyhledávají zejména společnost své nejbližší rodiny a přátel. Respondentky přestože, v době než měly děti často sportují a věnují se kultuře, v době na rodičovské dovolené na tyto volnočasové aktivity již nemají dostatek času a upřednostňují svůj nedostatkový volný čas trávit u počítače a před televizí.

Dále dochází ke změnám v prioritách (u více jak 1/3 nabízených volnočasových aktivit) a ženy více volí a vyhledávají aktivity, se kterými malé děti příliš nekolidují jako je turistika, výlety do přírody, práce na zahradě, případně ruční práce a různá tvorba, které mohou praktikovat v pohodlí domova. Necelá polovina dotázaných 45% je

spokojena s náplní svého volného času. Výrazná část 74 % žen si je vědoma toho, že se změnila jejich volba aktivit ve volném čase v porovnání před rodičovskou dovolenou a v jejím průběhu.

Výsledky ukazují, že náplň VČ se změní jak v oblasti množství volených aktivit, tak v jejich prioritách. Z výše popsaných výsledků se potvrzuje předpoklad, že způsob trávení volného času na rodičovské dovolené se výrazně změní oproti trávení volného času před narozením dětí, a proto **H3 je přijata za platnou.**

H4: Většina žen na rodičovské dovolené přizpůsobuje volný čas dětem

Ženy odpovídaly na otázku: „*Svůj veškerý volný čas maximálně věnuji dětem a na sebe nemám čas:*“ Velké množství na tento dotaz opověděla kladně – celkem 68%. Dále hodnotily dotaz: „*Trávení aktivit s dětmi mne uspokojuje a naplňuje, a proto nepotřebuji čas sama pro sebe:*“ V tomto názoru se velké množství respondentek nemohly rozhodnout - 41% žen zvolilo střední nerozhodnou možnost ani ano/ani ne. V porovnání kladů a záporů je více kladů – celkem 37% oproti negativům 23%.

Tabulka 9 - Dotazy k trávení VČ s dětmi

Odpověď	„ <i>Svůj veškerý volný čas maximálně věnuji dětem a na sebe nemám čas:</i> “		„ <i>Trávení aktivit s dětmi mne uspokojuje a naplňuje, a proto nepotřebuji čas sama pro sebe:</i> “	
	počet	%	počet	%
Zcela ANO	25	15	10	6
Spíše ANO	88	53	52	31
Ani ANO/ani NE	28	17	68	41
Spíše NE	21	13	31	19
Absolutně NE	5	3	6	4
Kontrolní součty	167	100	167	100

Šetření dále bylo doplněno dotazem: „*Které činnosti provozujete spolu s dětmi?*“. Ženy měly možnost z nabídnutých odpovědí zvolit více možností a také měly možnost doplnit vlastní odpověď. Nejčastěji matky se svými dětmi chodí na procházky a výlety (157), dále tráví svůj čas s rodinou, s příbuznými (152) a navštěvují dětská hřiště (148). Další početnou skupinu tvoří trávení VČ s přáteli (125) a zpívání, poslouchání hudby (103). Necelá polovina žen s dětmi sleduje televizi (74) a čte (69). Obdobné množství s dětmi tráví aktivním sportem (kolo, běh, plavání, lyže, brusle apod.) (69) a navštěvuje mateřská centra, baby kluby (68) a různé kulturní akce (65) pořádané obcemi nebo jinými organizacemi. Početnou skupinu také tvoří maminky, které se svými dětmi dělají

různé tvoření. (65). Ucelený přehled trávení volného času spolu s dětmi najdete v příloze C1, kde je uveden graf 13, který přehledně znázorňuje jednotlivé VČ aktivity a počet žen, které nabídnutou variantu zvolily.

Hypotéza byla ověřena doplňujícími dotazy: „*Jaké jsou možnosti trávení volného času s dětmi ve Vaší obci?*“ a „*Co nejvíce postrádáte ve vaší obci k trávení volného času s dětmi?*“ Nejčastější možnost k trávení VČ s dětmi v obci je dětské hřiště, odpovědělo velmi mnoho respondentek – celkem 155. Dalšími početnými skupinami byly odpovědi mateřské centrum (76) a venkovní koupaliště. (68). Velká část dotázaných (39%) ve svém místě bydliště k trávení volného času s dětmi nepostrádá nic. V odpovědích žen, které uvedly, že něco postrádají, byly nejčtenější odpovědi – mateřské centrum, bazén, dětské hřiště, kulturní dům pořádající dětské akce a venkovní koupaliště. Detailní grafy se všemi zvolenými variantami najdete v příloze C2 v grafech 14 a 15.

Dále byla H4 doplněna o zjištění, co by ženy chtěly dělat ve svém VČ, ale nemají na to čas. Respondentky odpovídaly na formulaci: „*Nejvíce bych chtěla ve svém volném čase provozovat aktivitu a nemám na ni čas:*“ V nabídce byly dvě možnosti k výběru – „*takovou činnost nemám*“ a otevřená odpověď „*mám – uveďte jednu*“. Velká část žen - celkem 72 (43%) nemá žádnou aktivitu, kterou by postrádala a chtěla ve svém VČ provozovat. Ty ženy, které nějakou aktivitu na RD postrádají, zmiňují zejména pohyb a sport. Některé uvedly obecně sport a jiné jmenovitě: Cvičení, aerobik, fitness, jóga, plavání, kolo, brusle, tenis, běh, turistika, tanec. Odpovědi týkající se pohybových aktivit bylo celkem 54. Další početnější skupina odpovědí se týkala různých ručních prací a tvoření – šití, malba, kresba, ruční práce, tvoření, kreativní tvorba – celkem 15 odpovědí. Ženy by také rády více četly (14). Detailní přehled těchto aktivit je možné najít v oddíle příloh – příloha C3, graf 16.

Další doplňující dotaz týkající se trávení VČ bez dětí zněl: „*Při které činnosti si nejvíce sama bez dětí odpočínáte?*“. V nabídce byly opět dvě možnosti k výběru – „*takovou činnost nemám*“ a otevřená odpověď „*mám – uveďte jednu*“. Téměř třetina žen (50) opověděla, že takovou činnost nemá. Ženy, které mají činnost, při které si nejvíce odpočinou bez dětí, opět zmiňovaly zejména sportovní aktivity: Cvičení (fitness, jóga, pilates), sport, turistika, výlety, geocaching, kolo, plavání, běh, tanec – celkem 30 odpovědí. Dále se zde objevují zajímavé odpovědi týkající se relaxace a odpočinku: Spánek, vana, koupel, sauna, masáže, doma sama, ticho, klid – celkem 24 odpovědí. Celkem často se také objevovaly odpovědi – čtení (16), spánek (14) a

posezení s přáteli (14). Detailní přehled těchto aktivit je možné najít v oddíle příloh – příloha C4, graf 17.

ZÁVĚR K H4:

Matky na RD nejčastěji se svými dětmi chodí na procházky, výlety (94%) a tráví svůj čas s rodinou, příbuznými (91%) a přáteli (75%). Také s nimi velmi často navštěvují dětská hřiště (89%), zpívají a poslouchají hudbu (62%). Mnoho aktivit se pohybovalo s četností kolem 40% - sledování televize, čtení, aktivní sport, návštěva mateřských center, kulturních akcí a různá tvoření. 43% matek na RD nemá žádnou aktivitu, kterou postrádá a nemá na ni čas. Ženy postrádající nějakou aktivitu zmiňují zejména sport. Pro doplnění může být výpověď jedné z respondentek v závěru dotazníkového šetření: „*Chybí mi nabídka sport s hlídáním dětí.*“ 30% respondentek nemá žádnou činnost, při které by si sama bez dětí odpočinula, pokud takovou činnost mají, jedná se zejména o sportovní aktivity. Další významnou oblastí pro znovu nabytí energie respondentek jsou aktivity spojené s relaxací a samotným odpočinkem (spánek, koupel, sauna, masáže, ticho, klid apod.)

Celkem 68% žen na RD svůj veškerý volný čas maximálně věnují dětem a pro sebe si čas nenajde. Často si matky nejsou zcela jisté, zda je trávení aktivit s dětmi uspokojuje a naplňuje (41%), ale také velká část (37%) žen si je vědoma, že čas strávený s dětmi je zcela naplňuje a čas jen pro sebe nepotřebují.

Na základě výše uvedeného shrnutí výsledků je H4 - Většina žen na rodičovské dovolené přizpůsobuje volný čas dětem, **přijata za platnou.**

ZÁVĚR

Volný čas se stává výraznou oblastí našeho života. Umožňuje nám relaxovat, regenerovat, realizovat se a díky němu můžeme zkvalitnit a naplnit svůj život. Být sami sebou. Týká se naší svobodné volby, dobrovolnosti, přinášející nám radost a uspokojení. Ať už trávíme svůj volný čas individuálně (o samotě) nebo ve společnosti, měl by mít své důležité místo v našem životě. Pokud vůbec nějaký volný čas máme, měli bychom mít možnost s ním disponovat, jak mi sami chceme. Ne vždy tomu tak je. Z různých důvodů může docházet k nedostatku času nebo i příležitostí. Neustále jsme ovlivňováni tlakem pracovních a mimopracovních povinností a někdy na nás mohou působit různé tíživé životní situace.

Způsob trávení volného času je důležitou součástí životního stylu a na jeho utváření se v prvotní fázi velmi významně podílí naše výchozí rodina, která utváří návyky, zvyklosti, postoje a hodnoty související také s volným časem – jeho využíváním a hospodařením. Rodina je základem pro přípravu na naši dospělost. Při odpoutávání se od rodiny vstupují další působící faktory - školská zařízení, vrstevnické skupiny a v dnešní době zejména hromadné sdělovací prostředky a nové technologie využívané pro elektronickou komunikaci. Kdo nás také formuje, ovlivňuje a hlavně nám nabízí je společnost. Zabezpečí-li společnost kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, umožní rozvoj schopností, může tak potlačit rozvoj negativních sociálních rysů.

Volný čas může být naší velkou podporou v těžkých životních situacích a krizích. Pro některé matky takovým náročným obdobím může být období mateřství, kdy dochází ke změně a maximálnímu přizpůsobení se potřebám dítěte. Dochází ke ztrátě kontaktů, koníčků, omezují se možnosti seberealizace a celkově se snižuje množství volného času. Především v období mateřství, není pro matku lehké zvládnout všechny povinnosti - péči o děti, o domácnost, a ještě si najít čas pro sebe samu. Ideální je své povinnosti a svůj volný čas uvést do rovnováhy. V období na rodičovské dovolené je velmi důležitá organizace povinností a zhodnocení, co je potřebné a co ne. Je to období, kdy je důležité vědomé hledání a nalezení volného času jen pro sebe. Pozitivně strávený volný čas může výrazně přispět na pohodu a spokojenost matky, která vychovává malé dítě a je pro něj primárním vzorem pro tvorbu postoje a vztahu k volnému času, který je součástí určitého životního způsobu.

Česká republika stále patří k zemím, kde ženy-matky mají velkou výhodu být s malým dítětem doma na rodičovské dovolené velmi výraznou dobu. Pokud je netíží

finanční situace nebo obavy ze ztráty své kariéry, je zde velký prostor pro věnování se a předávání zkušeností, postojů a hodnot, týkající se volného času, malým dětem. Ale to vše jen za předpokladu, že jsme schopni sami se postarat o své vlastní potřeby a využívat volný čas pozitivním způsobem. Žena, která se stane matkou je tou zcela prvotní osobou ovlivňující nově přichozího jedince do společnosti. Pro narozené dítě je tou nejdůležitější osobou v prvních několika letech života. Je velmi podstatné, aby právě žena-matka uměla vyvážit vysoké nároky povinností přinášející mateřství volnočasovými aktivitami, zájmy a koníčky. Nelze to bez vědomého a aktivního hledání a starání se o svůj volný čas. Nalezení a pozitivní naplnění volného času bude mít jistě kladný vliv na samotnou matku, ale také na samotné dítě.

Cílem této bakalářské práce bylo zmapovat množství a náplň volného času žen na rodičovské dovolené v regionu Rychnovsko. V souvislosti s množstvím volného času byla pozornost věnována zejména pocitu dostatku a důležitosti volného času, spokojenosti s množstvím volného času, porovnání množství volného času v době bez dětí a v době na rodičovské dovolené, a zda je množství ovlivněno výší finančních prostředků nebo počtem dětí.

V souvislosti se způsobem trávení volného času je pozornost zaměřena na informace – jak ženy na rodičovské dovolené tráví svůj čas a porovnání trávení volného času v době před narozením dětí a v době na rodičovské dovolené. Tato oblast je doplněna o spokojenost s náplní volného času, schopnosti organizace a vědomé postarání se o vlastní potřeby a zájmy. Závěrem je prostor věnován šetření, zda ženy na rodičovské dovolené přizpůsobují svůj volný čas dětem, možnosti volnočasových aktivit s dětmi v místě bydliště a zda existují činnosti, při kterých si ženy nejvíce bez dětí odpočinou, a aktivity, které by ženy chtěly ve svém volném čase provozovat, ale nezbývá jim na ně čas.

Výzkumné šetření přiblížilo volný čas žen na rodičovské dovolené v oblasti množství a způsobu trávení volného času. Porovnáním doby, kdy ještě ženy neměly děti a doby na rodičovské dovolené, prokázalo, že se množství volného času na rodičovské dovolené výrazně snížilo. Ženy na rodičovské dovolené si uvědomují, jak moc je pro ně volný čas důležitý a otevřeně vnímají, že ho nemají dostatek, a že ho postrádají. V době na rodičovské dovolené také dochází k poklesu provozovaných volnočasových aktivit, ale v oblasti trávení volného času s rodinou a příbuznými tomu tak není.

Dochází ke změnám v prioritách a jsou více voleny a vyhledávány aktivity, se kterými malé děti příliš nekolidují jako je turistika, výlety do přírody a práce na

zahradě. Ženy na rodičovské dovolené nemají dostatek času zejména na aktivní sport a upřednostňují svůj nedostatkový volný čas trávit v klidu a pohodlí domova u počítače, před televizí, ručními pracemi a různou tvorbou. Dochází k nejvýraznějším poklesům aktivit spojených s místy, která nejsou příliš vhodná pro malé děti - kavárny, restaurace, divadla, kina, galerie, výstavy, koncerty apod. Na přátele také již nezbyvá tolik času a ženy dávají přednost rodině a partnerovi.

Společný čas s dětmi matky nejčastěji tráví s rodinou a příbuznými, chodí na procházky a výlety. Často navštěvují dětská hřiště, spolu zpívají a poslouchají hudbu. Některé matky vůbec nepostrádají žádnou aktivitu v době na rodičovské dovolené. Ty, které nějakou aktivitu postrádají, zmiňují zejména sport. Některé ženy nemají žádnou činnost, při které by si samy bez dětí odpočinuly a pokud takovou činnost mají, pro znovu nabytí energie využívají sportovní aktivity, odpočinek a relaxaci. Mnoho žen na rodičovské dovolené přiznává, že svůj veškerý volný čas maximálně věnuje dětem a pro sebe si čas nenajde.

Výsledky této práce mohou být zdrojem informací pro správní oblastní jednotky, které mohou najít a vytvořit další možnosti pro aktivní trávení volného času žen na rodičovské dovolené. Dále bude také práce inspirací přímo pro matky, které bojují s nedostatkem volného času. Může být také důležitým podnětem pro ty, co si ani neuvědomují, jak volný čas je v našem životě důležitý. Důležitý pro nás dospělé, ale zejména pro výchovné působení na naše děti.

Autorka této bakalářské práce si je plně vědoma, že výzkumné šetření, poskytlo mnoho informací, které by mohly být dále zpracovány, ale limitující rozsah určený bakalářské práci a z kapacitních a časových důvodů to nebylo možné. Poskytuje to další prostor pro pokračování ve zpracování získaných dat, případně je možné ještě výzkum doplnit kvalitativním šetřením.

Co dodat? Snad jen závěrem: Využívejme volný čas pozitivně a hlavně efektivně, ať je nám k odpočinku, užitku a pozitivnímu rozvoji naší osobnosti! Optimální je naučit se dobře hospodařit s volným časem a zajistit rovnováhu mezi povinnostmi a volnočasovými aktivitami. I když nás ovlivňuje spousta faktorů, vlastní rozhodnutí a volbu koná sám jedinec. I když jsme dnes a denně ovlivňováni, tak máme v našich rukách možnost s tím něco udělat, něco změnit. O to těžší to má matka, která se musí oprostít od pocitu, že krade čas pro sebe na úkor svého dítěte.

Seznam citovaných pramenů

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [online] - *Databáze demografických údajů za obce ČR*. [cit. 17. 12. 2017] Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>

DUFFKOVÁ, Jana, URBAN, Lukáš a DUBSKÝ, Josef. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. 237 s. Vysokoškolské učebnice. ISBN 978-80-7380-123-6.

DUMAZEDIER, Joffre. [online] – *Volný čas*. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. - Sociologický časopis č. 3 / 1966, s. 443-447. [cit. 28. 1. 2018] Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/85d4c642302e727780a1d4699a03f6a427337973_Volny%20cas.pdf

FALTÝSKOVÁ, Jarmila. Koncepce výchovy ve volném čase. In NĚMEC, Jiří a kol. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. s. 15-26 ISBN 80-7315-012-3.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav a PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 239 s. ISBN 978-80-7367-473-1.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 173 s. ISBN 80-7178-927-5.

GURRENTZ, Sheryl. *Maminkou spokojeně a beze stresu*. Překlad Jana Hübschová. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 224 s. Rádce pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7178-679-9.

IMRICH, Pavel. *Rychnovsko: Orlické hory a Podorlicko: památky a příroda*. Vyd. 1. Rychnov nad Kněžnou: Okresní muzeum Orlických hor, [1996]. 108 s. ISBN 80-900902-6-5.

KNOTOVÁ, Dana. *Volný čas a prevence sociálních deviací - SOCIALIA 2002 K sociální analýze mládeže: Sborník příspěvků z mezinárodní konference*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2002. 208 s. ISBN 80-7041-784-6

KNOTOVÁ, Dana. *Volný čas dospělých v kontextu celoživotního učení - Výchova a volný čas: sborník příspěvků 1. mezinárodní konference o výchově a volném čase*. Vyd. 1. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. 89 s. ISBN 80-7040-849-9 (brož.)

KRAUS, Blahoslav. Co ohrožuje dětství na počátku 21. století. In *Acta sociopathologica IV*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2017. 197 s. ISBN 978-80-7435-666-7.

KRAUS, Blahoslav et al. *Životní styl současné české rodiny*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. 246 s. ISBN 978-80-7435-544-8.

KRAUS, Blahoslav et al. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. 199 s. ISBN 80-7315-004-2.

MPSV ČR [online] - *Peněžitá pomoc v mateřství a rodičovský příspěvek* - Informační brožurka, kterou vydal Úřad práce ČR (ÚP ČR) a Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) ve spolupráci s celoevropskou sítí EURES. Vydání 1. 2014. ISBN 978-80-87039-37-3. [cit. 9. 8. 2017] Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/20064/PPM_RP_2015_m.pdf

MŠMT ČR [online] - *Koncepce státní politiky ve vztahu k mladé generaci v České republice do roku 2002*. [cit. 9. 8. 2017] Dostupné z:

<http://www.msmt.cz/mladez/koncepce-statni-politiky?highlightWords=pojem+voln%C3%BD+%C4%8Das>

NOVÁKOVÁ, Marie a MOCEK, Jan. *Rychnovsko: informace pro turisty a návštěvníky Rychnovska: průvodce do kapsy*. Rychnov nad Kněžnou: Město Rychnov nad Kněžnou, 2003. 25 s. Informace pro cestovní ruch. ISBN 80-239-3949-1.

NĚMEC, Jiří et al. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. 119 s. ISBN 80-7315-012-3.

PÁVKOVÁ, Jiřina a kol. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy mimoškolní výchovy a zařízení volného času*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2001. 229 s. ISBN 80-7178-569-5.

PIEPER, Josef. *Volný čas, vzdělání, moudrost*. Vyd. 1. Praha: Křesťanská akademie, 1992. 75 s. ISBN 80-900615-6-7.

PŘIB, Jan, BŘESKÁ, Naděžda, ŠPUNDOVÁ, Eva a PILÁTOVÁ, Jana. *Mateřská a rodičovská dovolená*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2003. 156 s. Finance. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-0675-X.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8.

SELUCKÝ, Radoslav. *Člověk a jeho volný čas: pokus o ekonomickou formulaci problému*. 1. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1966. 203, [3] s. Život kolem nás; Sv. 62.

STAŠOVÁ, Leona, SLANINOVÁ, Gabriela a JUNOVÁ, Iva. *Nová generace: vybrané aspekty socializace a výchovy současných dětí a mládeže v kontextu medializované společnosti*. Vydání: první. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. 212 stran. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-567-7.

WEB RK [online] – *Oficiální web města Rychnova nad Kněžnou*. [cit. 13. 3. 2018]
Dostupné z: <http://www.rychnov-city.cz/profil.asp?p1=51>

ZAKONYPROLIDI.CZ [online] – *Zákon zákoník práce - Zákon č. 262/2006 Sb.* [cit. 9. 8. 2017] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262?text=>

ZAKONYPROLIDI.CZ [online] – *Zákon o státní sociální podpoře – Zákon č. 117/1995 Sb.* [cit. 9. 8. 2017] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-117?text=>

ZEMANOVÁ, Barbora, NEDBAL, Pavel [online] – *Kvasiny táhnou. Dojíždění lidem nevadí.* Rychnovský deník.cz [cit. 13. 3. 2018] Dostupné z: <https://rychnovsky.denik.cz/z-regionu/kvasiny-tahnou-dojizdeni-lidem-nevadi-20161026.html>

Další použité zdroje

LIŠKA, Václav. *Zpracování a obhajoba bakalářské a diplomové práce.* 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008. 93 s. ISBN 978-80-86946-64-1.

DEMČÁK, Marek [online] – *Elektronické průzkumy.* [cit. 16. 7. 2017] Dostupné z: <https://www.vyplnto.cz/>

SKUTIL, Martin, KŘOVÁČKOVÁ, Blanka a MANĚNOVÁ, Martina. *Psaní odborných textů a tvorba elektronických prezentací ve společenských vědách.* Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. 38, xx s. ISBN 978-80-7435-503-5.

Seznam použitých zkratek

RD	Rodičovská dovolená
RP	Rodičovský příspěvek
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
VČ	Volný čas

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Porovnání množství VČ v době bez dětí a v době na RD.....	42
Tabulka 2 - Dotazy na důležitost a spokojenost s množstvím VČ.....	43
Tabulka 3 – Závislost množství VČ (na RD) na počtu dětí.....	45
Tabulka 4 - Závislost množství VČ (na RD) na celkovém čistém rozpočtu	46
Tabulka 5 - Výrazné změny v trávení VČ	49
Tabulka 6 - Porovnání způsobu VČ dle pořadí četnosti.....	50
Tabulka 7 - Přehled dotazů na ovlivňování VČ	51
Tabulka 8 - Doplnující dotazy k náplni volného času.....	52
Tabulka 9 - Dotazy k trávení VČ s dětmi	53
Graf 1 - Složení zkoumaného souboru podle věku	36
Graf 2 - Složení zkoumaného souboru z hlediska vzdělání.....	37
Graf 3 - složení zkoumaného souboru z pohledu velikosti bydliště	38
Graf 4 - Složení zkoumaného souboru z hlediska počtu dětí	38
Graf 5 - Pracovní zařazení žen na RD.....	39
Graf 6 – Veškeré čisté příjmy žen na rodičovské dovolené	40
Graf 7 – Celkové čisté příjmy včetně příjmů partnera (rodinný rozpočet)	40
Graf 8 - Množství VČ v době bez dětí	42
Graf 9 - Množství VČ v době na RD.....	42
Graf 10 - Hodnocení žen, zda mají na RD volný čas.....	43
Graf 11 - Porovnání trávení VČ v době na RD a v době bez dětí (1)	47
Graf 12 - Porovnání způsobu VČ v době bez dětí a v době na RD (2).....	P
Graf 13- Činnosti provozované spolu s dětmi	P
Graf 14 - Možnosti trávení VČ s dětmi v obci.....	P
Graf 15 - Co matky nejvíce postrádají v obci.....	P
Graf 16 - Chybějící volnočasová aktivita na RD	P
Graf 17 - Činnost při, které si ženy nejvíce odpočinou.....	P

Pozn.: Umístění označené písmenem „P“ znamená – PŘÍLOHA.

PŘÍLOHY

A: Dotazník

Příloha A1 - Dotazník

Příloha A2 - Dotazník ukázka internetové verze (print screen)

B: Doplnění hypotézy H3:

Příloha B - Porovnání způsobu VČ v době bez dětí a v době na RD (2)

C: Doplnění hypotézy H4:

Příloha C1 - Činnosti provozované spolu s dětmi

Příloha C2 - Dotazy spojené s trávením VČ v obci

Příloha C3 - Aktivity ve VČ, na které není čas

Příloha C4 - Činnost, při které si ženy nejvíce odpočinou

D: Dodatek

Příloha D - Soukromé vyjádření respondentek

Příloha A1 – Dotazník

DOTAZNÍK pro ŽENY aktuálně na RODIČOVSKÉ DOVOLENÉ s alespoň jedním dítětem ve věku 1-3 roky žijící v regionu Rychnovsko (Rychnov n. Kn., Kostelec n. Orl., Dobruška a jejich okolí)

Milé maminky,
 Obrácím se na Vás s prosbou o spolupráci při vyplnění následujícího dotazníku, který je anonymní a poslouží k získání dat, které budou zpracovány a uvedeny souhrnně v bakalářské práci s názvem „Volný čas žen na rodičovské dovolené“.
 Cílem práce je zjistit, jak ženy na rodičovské dovolené tráví svůj volný čas, který je důležitou částí dne člověka, ve kterém se mu dostává odpočinku po práci, po čase stráveném péčí o rodinu a domácnost. Člověk v něm odpočívá, zatavuje se, vzdělává a účastní se společenského života.

Dotazník Vám zabere asi 10 min.
 Velice děkuji za čas, který dotazníku věnujete. Jitka M. (studentka PaF HK)

„Volným časem se rozumí doba, kdy máte čas na sebe, na svoji realizaci, rozvoj, relaxaci apod.“

- Nyní jste na:
 - Mateřské dovolené
 - Rodičovské dovolené
 - Jiné (uvedte).....
- Kde bydlíte?
 - Rychnov nad Kněžnou
 - Borohrádek
 - Častolovice
 - České Mezířčiči
 - Dobruška
 - Doudleby nad Orlicí
 - Kostelec nad Orlicí
 - Kvasiny
 - Opočno
 - Rokytnice v Orlických horách
 - Solnice
 - Týniště nad Orlicí
 - Vamberk
 - Jinde – (Uvedte název obce).....
- Kolik je Vám let?
 - Do 20
 - 21-25
 - 26-30
 - 31-35
 - 36 – 40
 - 41 a více

4. Uvedte věk Vašeho dítěte/Vašich dětí: (Zaškrtněte do odpovídajícího políčka)

	Méně než 1 rok	1 rok	2 roky	3 roky	4 roky	Více (uvedte)
První dítě						
Druhé dítě						
Třetí dítě						
Čtvrté dítě						
Další děti						

5. Pokud jste v předchozí otázce zvolila možnost „Další děti“ nebo „Více“ – prosím zde upřesněte věk a pořadí:

6. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
- Neúplné základní vzdělání
 - Základní vzdělání
 - Nižší střední vzdělání
 - Střední odborné vzdělání s výučním listem
 - Úplné střední všeobecné vzdělání
 - Úplné střední odborné s maturitou
 - Vyšší odborné vzdělání
 - Bakalářské vzdělání
 - Vysokoškolské vzdělání
 - Vysokoškolské doktorské vzdělání

7. Kolik volného času jste měla, než jste měla děti? (Nezahrnujte noční spánek, péči o domácnost, hygienu, jídlo apod.)

- Méně než 30 minut denně
- 30 minut až 1 hodinu denně
- 1-2 hodiny denně
- 2-3 hodiny denně
- 4 a více hodin denně

- Jak jste trávila svůj volný čas před narozením dětí? (Můžete zvolit více možností)
 - Péče o zevnějšek (kosmetika, manikúra, pedikúra, kadernice apod.)
 - Turistika, výlety do přírody
 - S přáteli
 - S rodinou, s příbuznými
 - S partnerem
 - Osobnostní rozvoj (studium, odborné a jazykové znalosti)
 - Četba (knihy, časopisy, noviny)
 - Poslouchám hudbu
 - Tanec
 - Hra na hudební nástroj, zpěv
 - Ruční práce (háčkování, pletení, šití, různá tvorba)
 - Malování, kreslení
 - Sauna
 - Aktivní sport uvnitř – plavání, fitness centrum, posilovna, aerobní cvičení, kondiční cvičení
 - Spánek
 - Návštěvy kavárny, restaurace
 - Kultura - divadlo, kino, galerie, výstavy, koncerty
 - Sledování televize
 - Surfování na internetu, či jinak strávený čas u počítače
 - Kulturní akce (akce pořádané obcí, či jinými organizacemi)
 - Práce na zahradě
 - Sama – bez činnosti
 - Jiné (Uvedte jaké).....

9. Máte na rodičovské dovolené volný čas?

- ano mám
- spíše mám
- spíše nemám
- nemám - mám pocit zcela bez volného času

10. Přivyděláváte si během rodičovské dovolené dalšími pracemi?

- Částečný úvazek
- Příležitostně DPP (případně „na černo“)
- DPC
- OSVČ
- Neprivydělávám si
- Jiné (uvedte).....

11. Kolik volného času máte na rodičovské dovolené pouze sama pro sebe, své zájmy, koníčky? (Nezahrnujte noční spánek, péči o domácnost, hygienu, jídlo apod.)

- Méně než 30 minut denně
- 30 minut až 1 hodinu denně
- 1-2 hodiny denně
- 2-3 hodiny denně
- 4 a více hodin denně

12. Kolik máte dětí?

- 1
- 2
- 3
- 4 a více

13. Jak trávíte svůj volný čas na rodičovské dovolené? (Můžete zvolit více možností)

- Péče o zevnějšek (kosmetika, manikúra, pedikúra, kadernice apod.)
- Turistika, výlety do přírody
- S přáteli
- S rodinou, s příbuznými
- S partnerem
- Osobnostní rozvoj (studium, odborné a jazykové znalosti)
- Četba (knihy, časopisy, noviny)
- Poslouchám hudbu
- Tanec
- Hra na hudební nástroj, zpěv
- Ruční práce (háčkování, pletení, šití, různá tvorba)
- Malování, kreslení
- Aktivní sport venku – kolo, běh, procházky, lyže, brusle
- Aktivní sport uvnitř – plavání, fitness centrum, posilovna, aerobní cvičení, kondiční cvičení
- Spánek
- Návštěvy kavárny, restaurace
- Kultura - divadlo, kino, galerie, výstavy, koncerty
- Sledování televize
- Surfování na internetu, či jinak strávený čas u počítače
- Kulturní akce (akce pořádané obcí, či jinými organizacemi)
- Práce na zahradě
- Sama – bez činnosti
- Jiné (Uvedte jaké)

14. Jaké jsou možnosti trávení volného času s dětmi ve Vaší obci? (Můžete zvolit více možností)

- Materské centrum
- Dům dětí a mládeže
- Kino
- Divadlo
- Bazén
- Venkovní koupaliště
- Dětské hřiště
- Kulturní dům (pořádající dětské akce)
- Jiné (uveďte).....

15. Zaškrtněte odpovědi do tabulky:	zcěla ANO	spíše ANO	ani ANO/ ani NE	spíše NE	absolutně NE
15.1 Jak moc je pro Vás volný čas důležitý?					
15.2 Umíte si zorganizovat povinnosti a vyčlenit si čas pouze pro sebe?					
15.3 Jste spokojena s množstvím volného času, který nyní máte?					
15.4 Množství finančních prostředků, které máte k dispozici, ovlivňuje trávení Vašeho volného času?					
15.5 Chtěla bych mít více volného času pro sebe: (dobu být bez dětí a věnovat se svým zájmům, odpočinku apod.)					
15.6 Svůj veškerý volný čas maximálně věnuji dětem a na sebe nemám čas.					
15.7 S naplní Vašeho volného času jste spokojena?					
15.8 Trávení aktivit s dětmi mne uspokojuje a naplňuje, a proto nepotřebuji čas sama pro sebe:					
15.9 Místo (obec), kde žijete, ovlivňuje Váš výběr volnočasových aktivit?					
15.10 Jak moc se změnila Vaše volba aktivit ve volném čase před rodičovskou dovolenou a v jejím průběhu?					
15.11 Snažíte se vědomě se postarat o vlastní potřeby a zájmy?					
15.12 Je pro Vás problém cestovat za případnými volnočasovými aktivitami?					

16. Jaké jsou Vaše veškeré čisté příjmy na rodičovské dovolené? (včetně státních příspěvků, přídatků, výživného, přivýdělků apod.)

- Méně než 2 000
- 2 000 - 4 000
- 4 000 - 6 000
- 6 000 - 8 000
- 8 000 - 10 000
- 10 000 - 12 000
- 12 000 - 14 000
- 14 000 - 16 000
- 16 000 - 18 000
- 18 000 - 20 000
- 20 000 - 22 000
- 22 000 - 24 000

17. Nyní jste na rodičovské dovolené vedena jako:

- OSVČ
- Zaměstnaná
- Nezaměstnaná
- Jiné (Uveďte).....

18. Žijete s partnerem, který se účastní peněžně na rodinném rozpočtu - jaké jsou vaše čisté příjmy dohromady?

- Ne, partnera nemám - jsem samostatná
- Partnera mám, ale na rozpočtu se nepodílí
- Méně než 6 000
- 6 000 - 8 000
- 8 000 - 10 000
- 10 000 - 12 000
- 12 000 - 14 000
- 14 000 - 16 000
- 16 000 - 18 000
- 18 000 - 20 000
- 20 000 - 22 000
- 22 000 - 24 000
- 24 000 - 26 000
- 26 000 - 28 000
- 28 000 - 30 000
- 30 000 a více

19. Jak vycházíte s financemi, které máte k dispozici v rodinném rozpočtu?

- Nadbytek – peníze máme přebytek, hodně ušetříme
- Dobře – něco málo i přebývá
- Bezbytek – vše využijeme, neušetříme, ale nouzi netrpíme
- Špatně – nějaké finance navíc bychom potřebovali, schází nám
- Tragicky – peníze nevystačíme, musíme využívat jinou pomoc (půjčky, finance od rodičů, známých apod.)

20. Při které činnosti si nejvíce sama bez dětí odpocínáte?

- Takovou činnost nemám
- Mám – uveďte jednu.....

21. Nejvíce bych chtěla ve svém volném čase provozovat aktivitu a nemám na ni čas:

- Takovou činnost nemám
- Mám – uveďte jednu.....

22. Které činnosti, provozujete spolu s dětmi? (Můžete zvolit více možností)

- Návštěva mateřského centra, baby klubů
- Dětské kroužky (př. DDM)
- Výlety do přírody, procházky
- Návštěva dětských hřišť
- S přáteli
- S rodinou, s příbuznými
- Četba
- Zpíváme, posloucháme hudbu
- Tvoření – různé techniky z papíru, hlíny, barvy, modelování apod.
- Aktivní sport - kolo, běh, plavání, lyže, brusle
- Návštěvy kavárny, restaurace
- Kultura - divadlo, kino, galerie, výstavy, koncerty
- Sledování televize
- Surfování na internetu, či jinak stráveným čas u počítače
- Kulturní akce (akce pořádané obcí, či jinými organizacemi)
- Jiné (Uveďte jaké)

23. Kdo nejčastěji hlídá Vaše dítě/děti ve Vašem volném čase?

- Partner
- Prarodiče (babička/děda)
- Kamarádi
- Institutce (škola, jesle, mateřská centra, zájmové kroužky)
- Chůva (profesionální chůva, student/ka)
- Sousedé
- Nikdo, dítě na hlídání nedávám
- Jiné (uveďte).....

24. Co nejvíce postrádáte ve vaší obci k trávení volného času s dětmi? Uveďte jen jednu z možností:

- Mateřské centrum
- Dům dětí a mládeže
- Kino
- Divadlo
- Bazén
- Venkovní koupaliště
- Dětské hřiště
- Kulturní dům (pořádající dětské akce)
- Nepostrádám nic
- Jiné (uveďte).....

25. Chcete-li se ještě vyjádřit k tématu „Volný čas žen na rodičovské dovolené“, využijte prosím následujícího prostoru:

.....

Vyplněno dne: 2017

Ještě jednou velice děkuji za vyplnění dotazníku a přeji hezký den. Jitka

Příloha A2 - Dotazník ukázka internetové verze (print screen)

povinná otázka

8. Jak jste trávil svůj volný čas před narozením dětí? (Můžete zvolit více možností)

- Péče o zevnějšek (kosmetika, manikúra, pedikúra, kadeřnice apod.)
- Turistika, výlety do přírody
- S přáteli
- S rodinou, s příbuznými
- S partnerem
- Osobnostní rozvoj (studium, odborné a jazykové znalosti)
- Četba (knihy, časopisy, noviny)
- Poslouchám hudbu
- Tanec
- Hra na hudební nástroj, zpěv
- Ruční práce (háčkování, pletení, šití, různá tvorba)
- Malování, kreslení
- Sauna
- Aktivní sport venku – kolo, běh, procházky, lyže, brusle
- Aktivní sport uvnitř – plavání, fitness centrum, posilovna, aerobní cvičení, kondiční cvičení
- Spánek
- Návštěvy kavárny, restaurace
- Kultura – divadlo, kino, galerie, výstavy, koncerty
- Sledování televize
- Surfování na internetu, či jinak strávený čas u počítače
- Kulturní akce (akce pořádané obcí, či jinými organizacemi)
- Práce na zahradě
- Sama - bez činnosti
- Jiné (Uveďte jaké):

11. Kolik volného času máte na rodičovské dovolené pouze sama pro sebe, své zájmy, koníčky? (Nezahrnujte noční spánek, péči o domácnost, hygienu, jídlo apod.)

- Méně než 30 minut denně
- 30 minut až 1 hodinu denně
- 1-2 hodiny denně
- 2-3 hodiny denně
- 4 a více hodin denně

povinná otázka

12. Kolik máte dětí?

- 1
- 2
- 3
- 4 a více

povinná otázka

13. Jak trávíte svůj volný čas na rodičovské dovolené? (Můžete zvolit více možností)

- Péče o zevnějšek (kosmetika, manikúra, pedikúra, kadeřnice apod.)
- Turistika, výlety do přírody
- S přáteli
- S rodinou, s příbuznými
- S partnerem

15. Zaškrtněte odpovědi do tabulky:

U každé podotázky prosím zvolte odpověď na dané škále:

Jak moc je pro Vás volný čas důležitý?	zcela ANO ☐	spíše ANO ☐	ani ANO/ani NE ☐	spíše NE ☐	absolutně NE ☐
Umíte si zorganizovat povinnosti a vyčlenit si čas pouze pro sebe?	zcela ANO ☐	spíše ANO ☐	ani ANO/ani NE ☐	spíše NE ☐	absolutně NE ☐
Jste spokojena s množstvím volného času, který nyní máte?	zcela ANO ☐	spíše ANO ☐	ani ANO/ani NE ☐	spíše NE ☐	absolutně NE ☐
Množství finančních prostředků, které máte k dispozici, ovlivňuje trávení Vašeho volného času?	zcela ANO ☐	spíše ANO ☐	ani ANO/ani NE ☐	spíše NE ☐	absolutně NE ☐
Chtěla bych mít více volného času pro sebe: (dobu být bez dětí a věnovat se svým zájmům, odpočinku apod.)	zcela ANO ☐	spíše ANO ☐	ani ANO/ani NE ☐	spíše NE ☐	absolutně NE ☐

20. Při které činnosti si nejvíce sama bez dětí odpočínáte? Takovou činnost nemám Mám - uveďte jednu:

povinná otázka

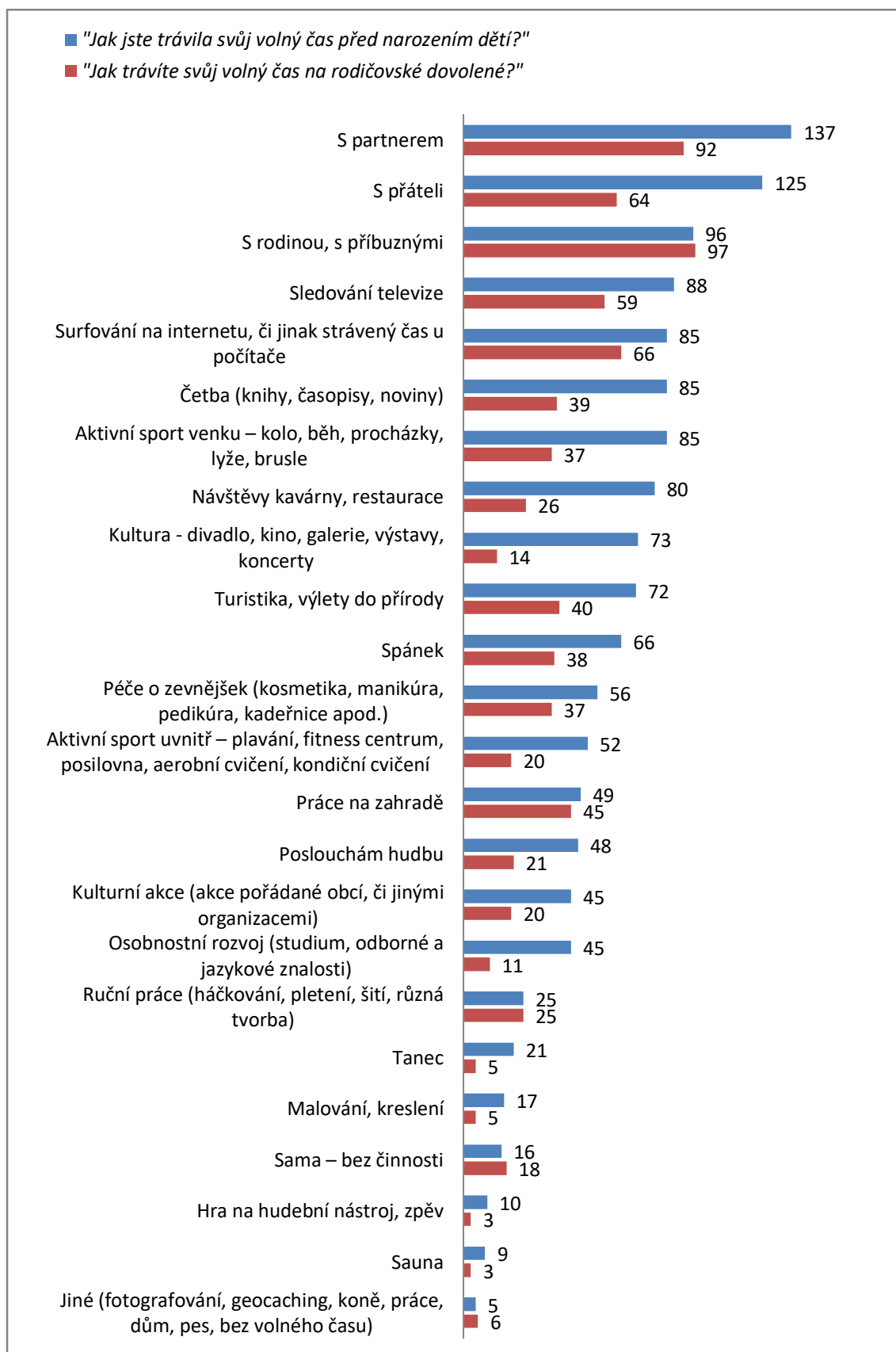
21. Nejvíce bych chtěla ve svém volném čase provozovat aktivitu a nemám na ni čas: Takovou činnost nemám Mám - uveďte jednu:

povinná otázka

22. Které činnosti, provozujete spolu s dětmi? (Můžete zvolit více možností)

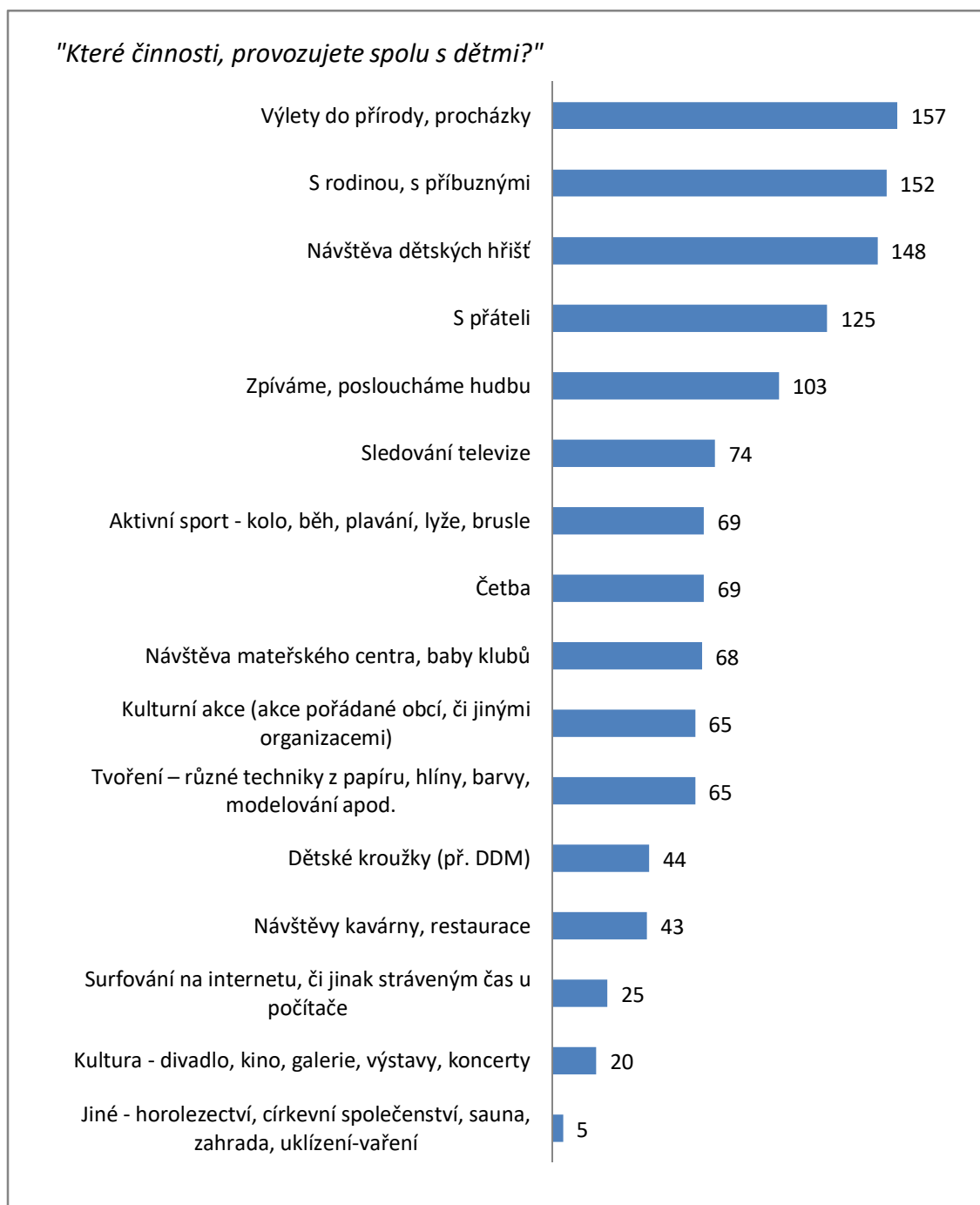
- Návštěva mateřského centra, baby klubů
- Dětské kroužky (př. DDM)
- Výlety do přírody, procházky
- Návštěva dětských hřišť
- S přáteli
- S rodinou, s příbuznými
- Četba
- Zpíváme, posloucháme hudbu
- Tvoření - různé techniky z papíru, hlíny, barvy, modelování apod.
- Aktivní sport - kolo, běh, plavání, lyže, brusle
- Návštěvy kavárny, restaurace

Příloha B - Porovnání způsobu VČ v době bez dětí a v době na RD (2)

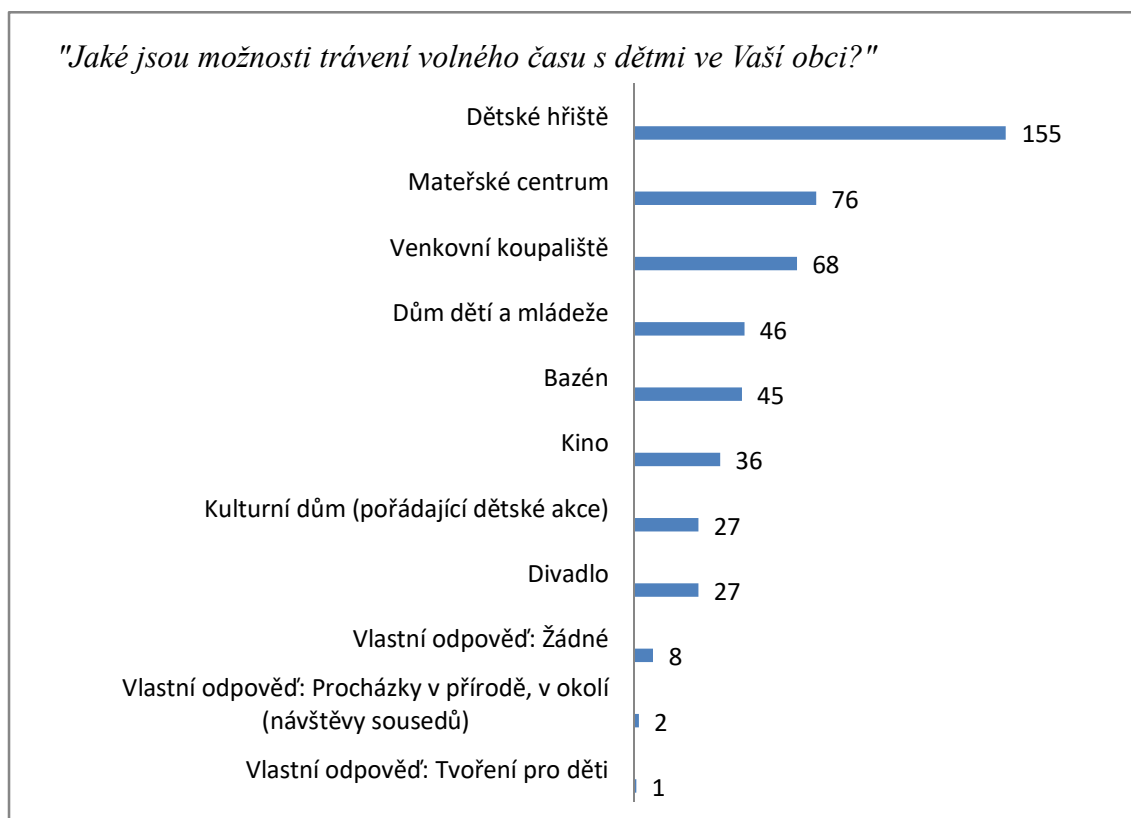
Graf 12 - Porovnání způsobu VČ v době bez dětí a v době na RD (2)

Příloha C1 - Činnosti provozované spolu s dětmi

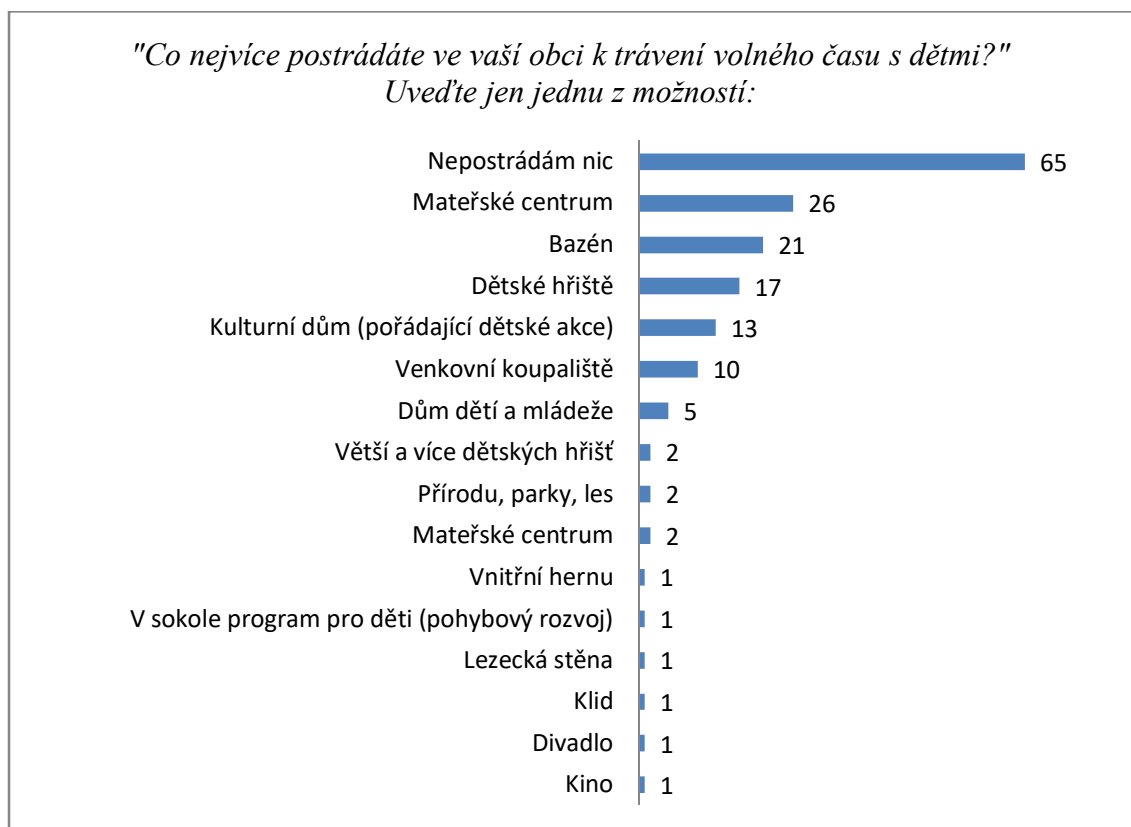

Graf 13- Činnosti provozované spolu s dětmi

Příloha C2 – Dotazy spojené s trávením VČ v obci

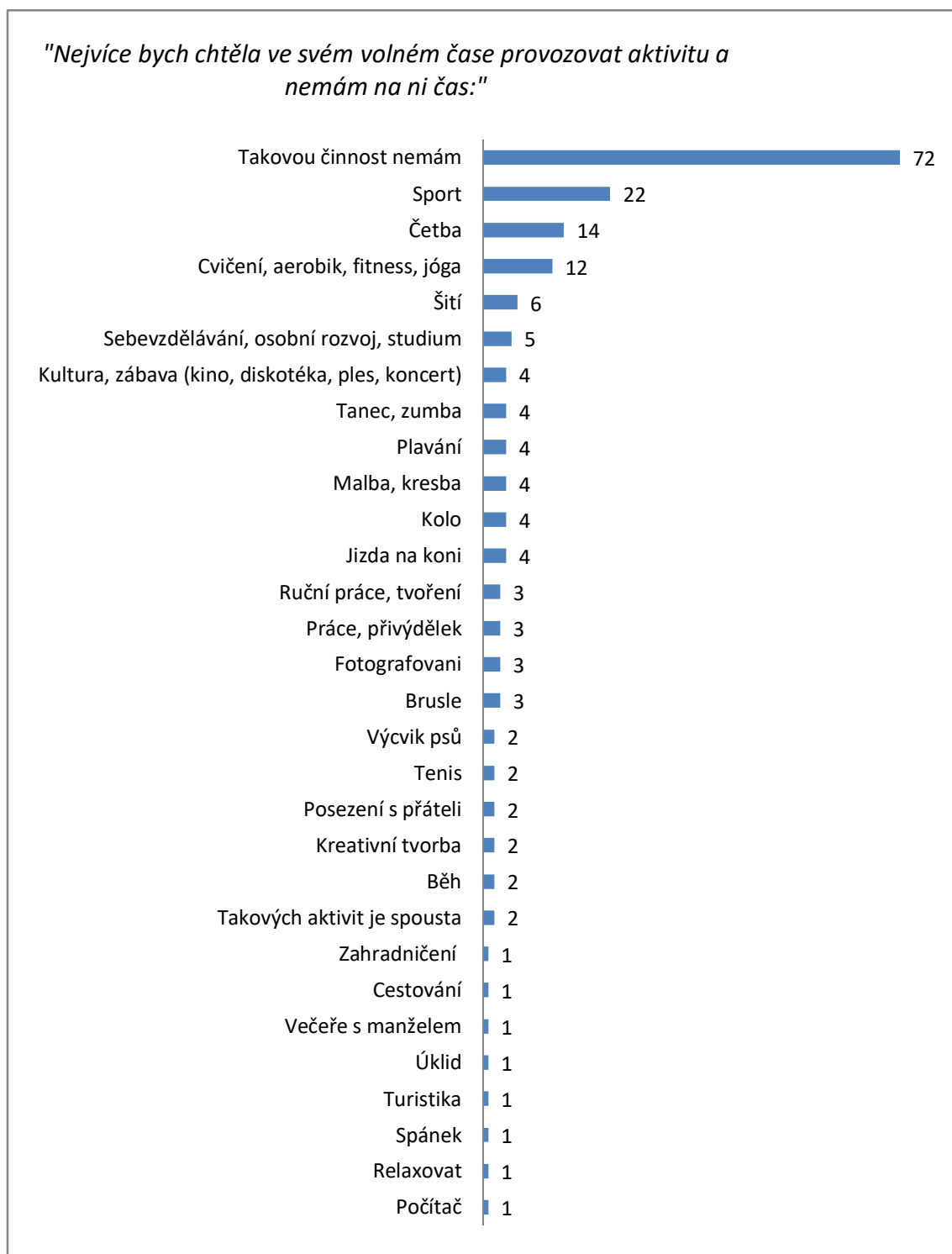

Graf 14 - Možnosti trávení VČ s dětmi v obci

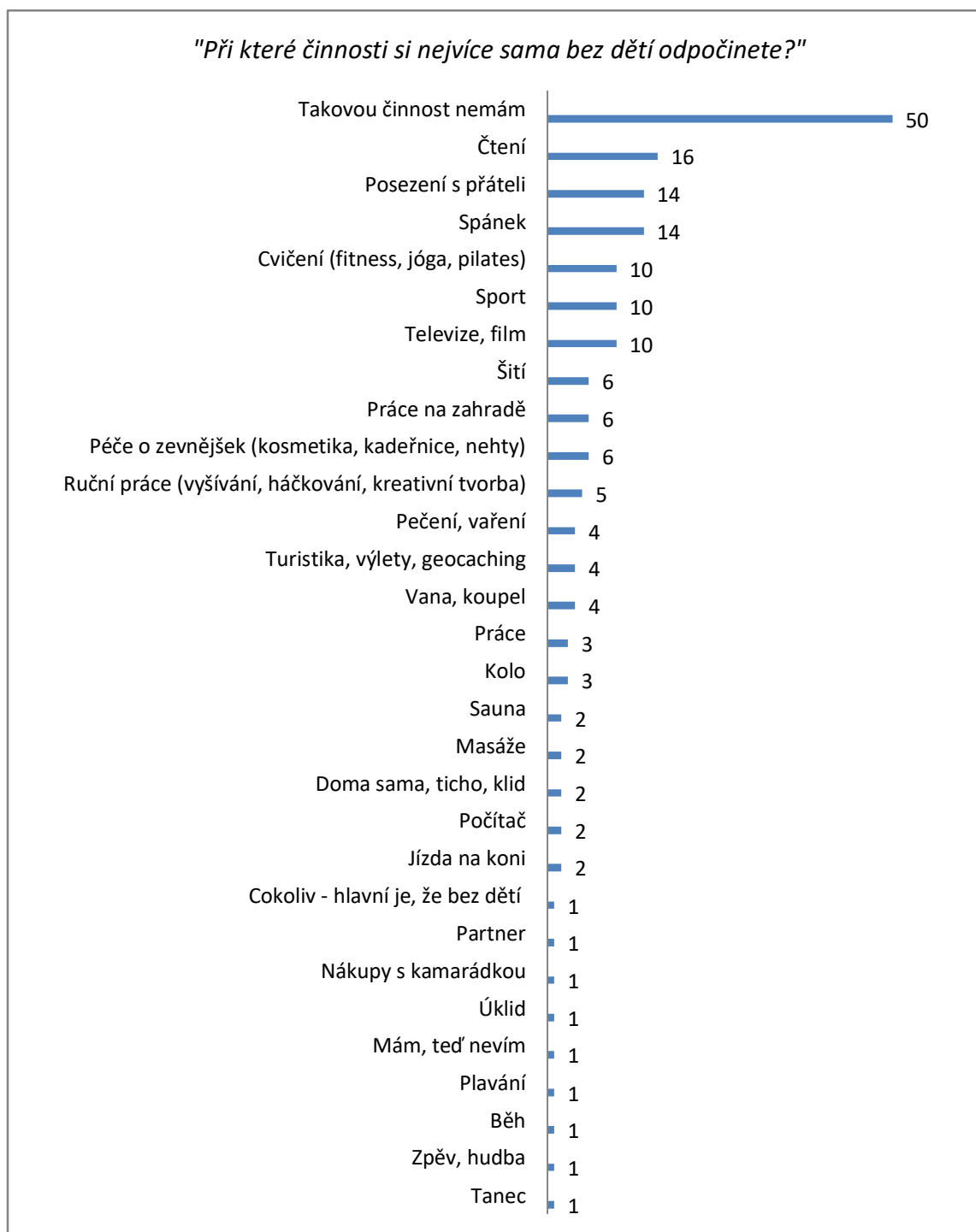
Graf 15 - Co matky nejvíce postrádají v obci

Příloha C3 - Aktivity ve VČ, na které není čas

Graf 16 - Chybějící volnočasová aktivita na RD¹

¹ Přestože v dotazníku byl požadavek „*uvedte jednu*“ aktivitu, kterou ženy postrádají na RD, některé ženy uvedly více. Proto je zde celkový součet o 20 větší a nekoresponduje s počtem zúčastněných respondentek 167.

Příloha C4 - Činnost, při které si ženy nejvíce odpočinou

Graf 17 - Činnost při, které si ženy nejvíce odpočinou²

² Přestože v dotazníku byl požadavek „*uved'te jednu*“ činnost, při které si ženy samy bez dětí nejvíce odpočinou na RD, některé ženy uvedly více. Proto je zde celkový součet o 17 větší a nekorresponduje s počtem zúčastněných respondentek 167.

Příloha D - Soukromé vyjádření respondentek

Poslední bod v dotazníku s číslem 25 byl nepovinný a umožňoval prostor k volnému vyjádření k danému tématu: „*Chcete-li se ještě vyjádřit k tématu Volný čas žen na rodičovské dovolené, využijte prosím následujícího prostoru.*“ Text byl ponechán s překlepy i chybami, tak jak byl zapsán do dotazníků.

Zde je přehled všech dodatečných reakcí k tématu volný čas žen na RD:

Své dítě velmi miluji, ale odpočinout si musí občas každý.

Když žena na mateřské není lina a nespí dlouho, tak si doma udělá co je potřeba a času má pro sebe a děti moře.

Myslím si, že kdyby člověk neměl finanční zátěž (hypoteku, exekuci...) je rodičovská lepší.

V některých otázkách bylo těžké vybrat některou odpověď, ne vždy se hodily uvedené odpovědi.

Není tu dětské hřiště pro roční (menší) děti. Pouze 3+ ani cvičák pro psy kde by se dali vypustit a vybehat.

Každá žena na rodičovské dovolené by měla mít denně nějaký čas pro sebe. Pokud nemá nikoho na hlídání tak má smůlu a musí prostě vydržet a netvzít se z toho.

Mám dvojčata volného času opravdu moc nemám. Babičky dvě na jednu hlídat nechtějí že to nezvládnou. Teď byl dětem rok zkusíme vily ale i cestování je s nimi složitější vše dvakrát. S kočárem leč kde nepřinesete.

Dobrý den, ...možná bych do Vaší práce zahrnula i otázku týkající se kojení, ...vím, to asi úplně nesouvisí s tématem Vaší práce, ...podle mě matky, které kojí (třeba jako já) jsou více limitované v organizaci a trávení svého volného času, ...musí být tzv. „pořád nablízku a „poruce“ když si dítě vzpomene, ...ale to jen takový můj postřeh, ...možná by se Vám také vyplatilo srovnání jak to mají matky, které mají děti do 1 roku a od 1 roku, ...myslím, že zde bude také větší rozdíl v odpovědích, ...Hodně úspěchu v dokončení studia

Je to někdy honička. Uvařit, uklidit, věnovat se dětem... Ale jsem ráda, že je u nás rodičovská dovolená 3 roky ...ne méně.

Ve všední den se můj volný čas odehrává pouze v době, kdy děti spí po obědě (když se pošťestí. Jinak musím plánovat předem a domlouvat si hlídání.

Určitě je rozdíl mezi matkami s jedním dítětem a matkami s více dětmi. Jsem ráda, že mám „hlídat“ babičky, takže možnost volného času jen pro sebe je větší. Pak už je to jen o tom, jak si určitá osoba dokáže volný čas rozplánovat. Jsem celkem aktivní člověk

a tak mám každou hodinu ze dne vždy plně využítou:)

Každá si ho musí udělat a nemyslet si že je sobecká. Je to potřeba pro klid celé rodiny.

Největší podíl na rozpočtu rodiny hraje velkou roli výše nájemného. Volný čas matek na materské dovolené se odvíjí především od hlídání jejich dětí. Někdo nemá možnost hlídání rodinou, pak musí za hlídání platit. Velice mnoho věcí se již dá dělat s dětmi, např. sport... tyto aktivity bych propagovala a rozšířila.

Jde hlavně o tzv. Time-management.

Chybi mi nabídka sport s hlídáním dětí

Považuji za důležité, aby žena měla prostor pro svoje aktivity a zájmy bez dětí. Mne osobně zcela stačí 1 hodina týdně. U mě konkrétně je nejvíce problém ten, že v době, kdy je např. jóga, nemám hlídání, v pozdějších hodinách, kdy mohu např. na kolo, již zase chci být s dětmi při usínání. Pokud by partner např. chodil z práce dříve, tj. do 17 hod., měla bych více prostoru pro sebe.

Je to náročné, zorganizovat si čas a najít chvíli pro sebe

První rok dítěte matka prostě nemá volný čas pro sebe. Je to spíš výjimka.

Volný čas žen na MD spíše závisí na délce pracovní doby partnera/manžela a na výši financí. Velký vliv mají i výše hypotek a úverů, což je nejenom náš případ... bylo by dobře mít možnost před ukončením RD absolvovat rekvalifikační kurzy, které by byly dostupné a nebyly u pracovních pohovorů diskriminována kvůli dětem...

Jako samoživitelka 4 dětí nemám vůbec čas sama pro sebe. Popravdě se vše točí jen kolem dětí. Ale toto jsem si vybrala. Neříkám že bych občas nepotřebovala odpočinek nebo že bych do ruky nevezala dobrou knihu, ale na to není čas. Nelituji času strávený pobíháním kolem dětí jen je mi líto že jim nemohu dát to co by chtěli. Nemůžeme jet ani do zoo v Praze tak se musíme vydávat do Častolovic za zvířátka. Ale to je také fajn. A času budu mít dost až odrostou až až. Tak se tak utěšuji že potom budu času tolik že nebudu vlastně vědět co s ním.